

Tractatvs De Sacramentis Et Censvris

Hurtado, Gaspar

Moretus, 1633

Dispytatio IV. De conuersione, seu transsubstantiatione, panis & vini in
Corpus & Sanguinem Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94788](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94788)

DISPUTATIO IV.

De conuersione seu transubstantiatione panis & vini
in Corpus & Sanguinem Christi.

DIFFICULTAS I.

*Utrum Corpus & Sanguis Christi vere
& realiter sint sub speciebus panis
& vini.*

IRCA difficultatem hanc error est
haereticorum, aperte negantium
veram & realem praesentiam Cor-
poris & Sanguinis Christi in Eu-
charistia. Ita quidam Ioannes Sco-
tus, antiquior Subtilissimo Ioanne

Scotus.

Berengar.
Albigens.
Wiclef.
Carlost.
Lutherus.
Caluinus.

Duns Scoti Ordinis Minorum, & Berengarius,
Albigenses, Wiclef, Carlostadius, Lutherus, Cal-
uinus, & plures alij.

Concilium
Alexand.
Ephesinum.
Synod VII.
Concilium
Romanum.
Vercellense.
Turonense.
Viennense.
Eugen. IV.
Trident.

Veritas tamen Catholica est, Christum verè &
realiter esse in Eucharistia. Est autem veritas hæc
definita, & oppositus error damnatus in Concilio
Alexandrino in Epist. ad Nestorium, a probata in
Concilio Ephesino tom. 1. cap. 14. & in VII Syn-
odo act. 6. & in Concilio Romano sub Leone IX.
& in Vercellensi sub eodem praesente, & in Turo-
nensi sub Victore II. & in Lateranensi sub Inno-
centio III. & in Concilio Viennensi sub Clemen-
te V. & in Florentin. in decreto Eugenij IV. & in
Tridentino sess. 13. ferè per totam, praesertim c. 1.
& can. 1.

Bellarmin.
Vasquez.
Valentia.

Eandem veritatem tradiderunt innumeri Pa-
tres à Discipulis sancti Andreae usque ad Patres
recentiores, quos referunt Bellarminus lib. 1. de
Eucharistia, Vasquez disp. 11. 9. Valentia in Con-
trouersijs lib. de Reali praesentia Corporis & San-
guinis Christi, c. 2. Maldonatus in cap. 6. Ioannis,
Suarez disput. 46. Agidius q. 7. art. 1. & Adamus
quaest. 4. dub. 1.

Maldon.
Suarez.
Agidius.
Adamus.

Veritas hæc desumitur Primò ex Ioann. 6. ex il-
lis verbis: *Panis, quem ego dabo* (subintelligit, ad
manducandum) *caro mea est.* & ex illis: *Caro mea
vere est cibus, & Sanguis meus verè est potus.* ubi
Christus manifestè pronuntiat, carnem suam man-
ducandam, & Sanguinem suum esse bibendum.
Ergo negari nequit, Christum praedictis & se-
quentibus verbis eiusdem capituli expressè promit-
tere & depingere futurum Sacramentum Corpo-
ris & Sanguinis sui sub speciebus panis & vini
(quod postea Matth. 26. Marc. 14. & Lucæ 22. in-
stituit) ex quo deducitur praesentia Corporis &
Sanguinis Christi sub speciebus panis & vini. Ad-
dimus, praedictis & sequentibus verbis, quia in an-
tecedentibus non egit Christus de Eucharistia,
neque de eius corporali manducatione, sed tan-
tùm de spiritali, media fide; & se ipsum, ut cre-
dendũ, appellauit panem & cibum, ut ex contextu
ipso optimè deducit Vasquez à num. 47.

Et quamuis Lutherus & Caluinus, & ex Ca-
tholicis Gabriel & Iansenius, existiment, in eo
cap. 6. Ioannis non esse sermonem de reali man-
ducatione & potu Corporis & Sanguinis Christi,

sed de manducatione & potu spiritali, media fi-
de, qua debemus credere Christi humanitatem, si-
gnificatam per carnem, & eius passionem, significa-
tam per sanguinem: nihilominus ferè omnes Pa-
tres, quos referunt Bellarminus, Vasquez & Agi-
dius, praedicta verba Ioannis de reali manducatio-
ne & potu Corporis & Sanguinis Christi intelli-
gunt, & id deducunt ex illis, etiam si nonnulli ex il-
lis aliquando verba illa etiam ad manducationem
& potum media fide accommodent. Et quod ma-
gis est, Tridentinum sess. 13. cap. 2. & sess. 21. c. 1. Tri-
dentum deducit realem praesentiam Corporis & Sangu-
inis Christi sub speciebus panis & vini, ex prae-
dictis & sequentibus verbis Ioannis.

Quòd verò Hieronymus in cap. 1. Epistolae ad
Ephesios ait, dicta verba Ioannis intelligi de San-
guine & carne Christi spiritali & diuina, non de
carne quæ crucifixæ est, & de sanguine qui effusus
est, per carnem & sanguinem spirituales & diui-
num intelligit ea prout vnita Diuinitati, quia ut sic
sunt cibus & potus spirituales; per carnem verò
crucifixam, & per sanguinem effusum, intelligit
ea secundum se, non considerata vnione ad Di-
uinitatem.

Haeretici verò, qui admittunt, Christum in eo
cap. 6. Ioannis loqui de reali sumptione Eucharis-
tiae, dicunt, verba illa non esse propriè intelligen-
da, sed figuratè & metaphoricè, ita ut in Eucharis-
tia non sint verè & realiter Corpus & Sanguis
Christi in se ipsis, sed solum in pane & vino tam-
quam in signo & figura. Hæc tamen interpretatio,
praeterquam quòd est contra sensum, quem prae-
ferunt dicta verba, & quòd nequit constare cum
veritate verborum consecrationis, ut statim dice-
mus, etiam potest rejici, Primò, ex eo quòd Chri-
stus in eotèpore meliorem panem promissit quam
manna, nempe se ipsum, tum per fidem creden-
dum, tum sub speciebus panis realiter manducan-
dum: at si Christus tantum promississet panem, qui
solum esset signum & figura Christi, non promi-
ssisset meliorem cibum quam manna, figuram Corpo-
ris Christi. Secundò rejicitur ex dubitatione &
murmuratione Capharnaitarum; quia ex ea con-
stat, illos intellexisse Christum loqui de sua carne
secundum proprietatem, aliàs non dubitassent, ne-
que dixissent, *Quomodo potest hic carnem suam no-
bis dare ad manducandum?* Eos autem sic intelli-
gentes, rectè intellexisse, ex eo constat, quòd si non
rectè intellexissent, eos absque dubio Christus
vnicò verbo instrueret, & prapam eorum intelli-
gentiam corrigeret, quod non fecit; imò potius il-
lud repetiuit, ut eos magis in opinione ab ipsis
concepta firmaret.

Secundò, praedicta veritas Catholica praesentia
realis Corporis & Sanguinis Christi in Eucharis-
tia desumitur ex verbis, quibus Christus Mat-
thæi 26. Marc. 14. & Luc. 22. vltus est in vltima
cena, ad instituendum Sacramentum Eucharistiae,
ab ipso promissum Ioann. 6. nempe ex illis, *Hoc est
Corpus*

Corpus meum, Hic est Sanguis meus, vel hic est calix Sanguinis mei: quæ verba adeo clarè & manifestè conuincunt præsentiam realem Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia, vt absque impudentia ea quis nequeat aliter interpretari.

Nihilominus hæretici, qui dictam præsentiam realem ferre non possunt, adeo variè dicta verba interpretantur, vt in libello, qui anno Domini 1577. editus fuit, ducentæ expositiones habeantur, ex quibus plures refert & rejicit Vasquez cap. 6. eorum tamen præcipua in id recidunt, vt dicta verba figuratè tantum & metaphorice & tropicè intelligantur, siue figura ponatur in Verbo *est*, sumendo illud pro Verbo *significat*; siue ponatur in Corpore & Sanguine, sumendo Corpus & Sanguinem pro figura Corporis & Sanguinis, ita vt Corpus & vinum dicantur Corpus & Sanguis Christi, quia sint figura Corporis & Sanguinis, & Corpus & Sanguis sint in pane, & in vino tamquam in signo & in figura, & non realiter & propriè sub eorum speciebus. Hanc tamen interpretationem damnat Tridentinum sess. 13. cap. 1. & meritò: quia contra regulam Augustini lib. 3. de Doctrina Christiana c. 10. absque sufficienti fundamento deseritur propria significatio dictorum verborum, & confugitur ad Metaphoram & figuram Metonymiam, per quam res significata sumitur pro signo; quia nullum fundamentum assignari potest ad deserendam propriam significationem eorum verborum. Imò sunt multa, quæ maximè suadent, accipienda esse in propria significatione, tum, quia illis Christus instituit Eucharistiam, quæ est Sacramentum, in cuius vtu esset maxima occasio errandi, si non fuisset claris verbis instituta; & quæ etiam est nouum Testamentum, quia in eius institutione Christus expressit nobis suam vltimam voluntatem dandi nobis gratiam & vitam æternam; testamentum autem apertissimis verbis tradendum est, non tropicè: tum etiam, quia verbis illis loquebatur solis Discipulis, hominibus tunc rudibus, & quibus tunc, vt prope mortem ipsius, conueniens erat clarè suam doctrinam explicare: & his accedit, quòd sanguis, de quo Christus in dictis verbis loquebatur, effundendus erat pro nobis, vt dicitur Luc. 22. in remissionem peccatorum, vt dicitur Matth. 26. & tamen solus verus Sanguis Christi erat pro nobis in remissionem peccatorum effundendus, non vinum.

Dionysius. Quod si primò obijcias, Dionysium Areopagitam Epist. 9. ad Titum, dicentem, Iesum in parabolis diuina per typicæ mensæ apparatus deifica mysteria tradere; Respondemus, Dionysium tantum tribuere Christo parabolas in prædicatione, vt ex contextu constat. Dum verò addit, mysterium Corporis & Sanguinis traditum esse per typicæ mensæ apparatus, non excludit realem præsentiam Corporis & Sanguinis Christi, quia species Sacramentales, quæ sunt apparatus mensæ, typum gerunt eius quod in se continent.

Tertullianus. Quod si secundò obijcias Tertullianum lib. 4. contra Marcionem, cap. 40. vbi ait, *Acceptum panem, & distributum Discipulis, Corpus suum illum fecit, Hoc est Corpus meum, dicendo, id est, figura Corporis mei*, fatemur verba hæc Tertulliani difficultia esse: quia tamen Tertullianus multis in locis, quæ Pamelius in eum librum num. 662. expendit, verè admittit præsentiam Corporis Christi in Eucharistia, ideo exponenda sunt in aliquem bonum

sensum. In eum autem exponuntur à P. Vasquez, vt Tertullianus referat figuram ad species panis & vini, quæ verè significant & figurant Corpus & Sanguinem Christi quæ continent, ita vt illud, *id est, figura corporis mei*, non sit interpretatio verborum quæ Christus protulit, quasi his æquiualeat; sed sit explicatio, quam Tertullianus addit pro Christo, ac si Christus dixisset, Corpus meum sub speciebus panis, quem habui in manibus, & meis Discipulis distribui, est figura Corporis mei existentis modo visibili.

Quòd si tertio obijcias Hieronymum, vel potius Pseudo Hieronymum in illud Marci 14. *Et manducantibus, &c.* vbi testimonium hoc mysticè explicat; Respondemus, quòd licet ibi non explicet sensum litteralem, sed eruat quemdam mysticum & spirituale; non tamen negat litteralem & proprium, neque præsentiam realem Corporis Christi: quando verò Hieronymus in cap. 26. Marth. ait, Christum panem accepisse, vt veritatem sui Corporis repræsentaret, ibi *repræsentare* non est idem quod *figurare*, sed idem quod *præsens facere*, & ante oculos ponere. Et eodem modo explicandi sunt nonnulli alij Patres, quando simile quid dicunt.

Plura alia obijciunt hæretici contra dictam veritatem Catholicam, quæ videri possunt apud Bellarminum, Vasquez, Suarez, Egidium & Adamum.

DIFFICULTAS II.

Vtrum post consecrationem in Eucharistia maneat substantia panis & vini.

*C*irca rem hanc varij fuerant errores. Primus fuit Berengarij, qui (vt scribit Guilmundus lib. 1. de Veritate Corporis & Sanguinis Christi) post secundam retractationem, quam fecit in Concilio Romano sub Nicolao II. admittens in Eucharistia verè esse Corpus & Sanguinem Christi, asseruit, cum his manere substantiam panis & vini, & ita dicebat Christum in Eucharistia impanari. Secundus error fuit (vt testatur idem Guilmundus) eorum, qui dixerunt, panem & vinum tantum secundum partem desinere esse, & conuerti in Corpus & Sanguinem Christi, secundum eam videlicet quæ non est sumenda ab indignis; & secundum aliam partem manere in Eucharistia, secundum eam videlicet quæ sumenda est ab indignis, quia hæc non conuertitur in Corpus neque in Sanguinem Christi.

Tertius error fuit (teste eodem Guilmundo) eorum, qui dixerunt, totum panem & vinum in consecratione conuerti in Corpus & Sanguinem Christi, nihilominus quando indigni Eucharistiam sumunt, Corpus & Sanguinem Christi iterum in panem & vinum redire.

Quartus error fuit Lutheri lib. de Captiuitate Babylonica, cap. de Eucharistia, qui admittens errorem Berengarij de impanatione Christi, addebat, neutram partem huius controuersie ad fidem pertinere, affirmatiuam tamen, nempe in Eucharistia manere substantiam panis & vini, esse Scripturæ & rationi conformiorem.

Quintus error tribuitur Ruperto Abbati, quasi dixerit in Eucharistia manere panem, & hypostaticè

ticēvntum immediatē verbo diuino, cui Corpus Christi est vnitum, & ratione ad id vnionis panis & Corporis Christi eidem Verbo diuino posse Corpus Christi de pane verificari, & id significari in verbis consecrationis Corporis. Ita insinuat in c. 6. Ioannis, explicans illud, *Panis, quem ego dabo, caro mea est*: & id planē affirmat lib. 2. de Diuinis officijs cap. 2. & 9. si liber hic est Ruperti.

Sextus error fuit (vt refert Waldensis Tomo de Sacramentis cap. 65.) cuiusdam Ioannis Parisiensis, qui asserbat, in Eucharistia panem vniti hypostaticē Verbo Dei non immediatē, sed medio corpore humanitatis, quia existimabat panem huic corpori vniri.

Veritas tamen Catholica est, post consecrationem in Eucharistia non remanere substantiam panis & vini. Est autem veritas hæc definita, & oppositus error damnatus in Concilio Romano sub Nicolao II. & in alio Concilio Romano sub Gregorio VIII. antiquioribus Innocentio III. & postea in Concilio Lateranensi sub ipso Innocentio III. & refertur in cap. *Firmiter*, de Summa Trinitate & fide Catholica, dum definitur, panem transubstantiari in Corpus, & vinum in Sanguinē Christi: & in Concilio Romano generali, in quo damnati sunt articuli Ioannis Wiclef, quorum primus erat: *Substantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis, manent in Sacramento.* & in Concilio Constantiensi sess. 8. vbi dicta definitio Concilij Romani contra Wiclef confirmatur, & in fine Concilij iterū approbatur à Martino V. & in Decreto Eugenij IV. dum definitur, substantiam panis in Corpus Christi, & substantiam vini in Sanguinem Christi conuerti: & tandem in Trident. *Trident.* sessionem fieri conuersionem totius substantiæ panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, & can. 2. dum anathematizatur, qui negauerit per consecrationem fieri conuersionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem Christi, manentibus dumtaxat speciebus panis & vini. Vnde contra Scotum vbi infra constat, veritatem hanc fuisse in Ecclesia definitam ante Innocentium III.

Eandem veritatem tradiderunt innumeri Patres Innocentio III. antiquiores, Iustinus videlicet Martyr in Apolog. 2. Irenæus lib. 4. Aduersus hæreses, cap. 34. Tertullianus lib. 4. in Marcionem ca. 40. Cyprianus vel Pseudo-Cyprianus Sermone de Cæna Domini, Cyrillus Ierosolymitanus Catechesi 4. Ambrosius lib. de Ihs qui initiantur, cap. 9. Gaudentius Tract. 2. de Exodo, Chrysostomus Homil. 83. in Math. Augustinus Serm. 28. de Verbis Domini, Damascenus 4. de Fide, c. 14. & plures alij Patres (quos referunt Bellarminus lib. 3. de Eucharistia, cap. 20. Valentia quæst. 3. puncto 2. & Vasquez disp. 180. cap. 3.) dum omnes vel aperte dicunt, vel supponunt, substantiam panis & vini mutari & conuerti in Corpus & Sanguinem Christi: vt pudeat Lutherum asseruisse, hanc conuersionem excogitatum fuisse ab Innocentio III. & ab Scholasticis; & vt pudeat Caluinum, quoddam asseruerit, veritatem hanc omni antiquitatis patrocinio destitutam esse.

Tandem eadem veritas Catholica absentia panis & vini in Eucharistia, efficaciter deducitur ex veritate verborum, quibus ad cōsecrationem vsus est Christus Math. 26. & Marc. 14. & quibus ad

id vtimur Sacerdotes, nēpe, *Hoc est Corpus meum, & Hic est Sanguis meus*: quorum veritate ad id conuincuntur communiter Theologi (exceptis Scoto in 4. dist. 11. q. 8. & Durando) & plures ex Patribus, quos refert Vasquez cap. 4.

Ex veritate ergo verborum consecrationis probatur absentia panis & vini in Eucharistia, quia Pronomen *hoc* & *hic*, quod in verbis consecrationis demonstrat ad sensum, & non demonstrat accidentia panis & vini (quia ipsum Pronomen nequit ipsis accidentibus in verbis consecrationis accommodari, vt patet) demonstrat substantiam sub ipsis contentam, quæ medijs ipsis accidentibus fit sensibilis, & sensui demonstrabilis; sed nequit sub eis demonstrare substantiam Corporis & Sanguinis Christi, si sub eis addit substantia panis & vini, vt adesse potest, vt postea dicemus. Ergo vt substantia Corporis & Sanguinis Christi verè sub illis demonstratur, vt verè demonstratur, necessarium est, quoddam sub illis non maneat substantia panis & vini. Quod autem, si sub illis accidentibus adesset propria substantia panis & vini, non posset sub eis demonstrari substantia Corporis & Sanguinis Christi, quamuis esset etiam sub illis. Probat: quia accidentia illa primariò & principaliter; & suā naturā efficiunt sensibilem & demonstrabilem propriam substantiam, si sub eis existat, quia sunt ipsi propria & connaturalia; alienam verò substantiam, quando adest propria, non nisi secundariò & secundum quid, quia huic sunt preter naturalia, & propriæ substantiæ connaturalia. Ergo quando absolute & simpliciter, & absque addito fit demonstratio substantiæ, demonstratur propria, si existat, quamuis tunc etiam existat aliena, dicendo, *hoc est vinum*; & absolute absque addito dicendo, *hic est sanguis*. At quando non adest propria substantia, tunc aliena quæ sub illis accidentibus existit, demonstratur absolute, & absque addito, quia non est alia, quæ primariò & principaliter fiat sensibilis per illa accidentia.

Quod si obiecias Primò, Quando vinum continetur in vase, non tantum vas potest absolute demonstrari, dicendo, *hoc est vas*, sed etiam vinum in vase contentum, dicendo, *hoc est vinum*; ergo quāvis substantia propria panis & vini esset sub speciebus Sacramentalibus, posset etiam sub illis absolute demonstrari substantia Corporis & Sanguinis Christi. Respondemus, cōcedendo Antecedens, & negando Consequentiam: quia est dispar ratio inter accidentia valis ex vna parte, & inter accidentia panis & vini ex altera; quia accidentia valis ratione figuræ sunt adaptata ad continendam etiam alienam substantiam, accidentia verò panis & vini neque ex sua natura, neque ratione figuræ sunt adaptata ad continendam substantiam Corporis & Sanguinis Christi, & ideo sub accidentibus valis potest etiam aliena substantia simpliciter & absolute demonstrari, non verò substantia Corporis & Sanguinis Christi sub accidentibus panis & vini, quando sub eis est ipsa substantia propria.

Quod si obiecias Secundò, Quando corpus à demone obsidetur, verè dicimus, *hic est demon*, Pronomine *hic* nominaliter sumpto, etiam ibi sit substantia corporis obfessi; ergo quamquam in Eucharistia perseveraret substantia panis simul cum

pus obfideretur à dæmone, poffe dæmonem fenfui demonftrari, dirigendo Pronomen ad corpus obfelfum, vel ad accidentia ipfius, nifi quando in eo corpore videmus, aut aliter fenfimus effectum aliquem proprium dæmonis, feu à dæmone prouenientem, ratione cuius dæmon fiat fenfibilis feu demonftrabilis fenfui, non verò quando tantum apparent accidentia corporis obfelfi. Et quia in Euchariftia non apparent accidentia aliqua, neque effectus aliquis Corporis & Sanguinis Chrifti, idè non poffent fenfui demonftrari Pronomine directo ad accidentia panis & vini, quando effer propria fubftantia ipforum.

Trident. Merito ergo Tridentinum felf. 13. c. 4. non tantum definit abfentiam panis & vini in Euchariftia, fed etiam ex veritate verborum confecrationis eam deducit, & ex ipfa femper fuiffe ab Ecclefia deductam affirmat. Sed quamuis abfentia panis & vini ex veritate verborum confecrationis deducatur, non tamè ex quacumque, quia non deducitur ex veritate verborum in figurato & metaphorico fenfu, quem verba confecrationis efficere poffent, quia veritas verborum in ifto fenfu stare poterat cum præfentia panis & vini, fed ex veritate verborum in proprio fenfu quem verba ipfa præ fe ferunt, & in quo Chriftus ea protulit, vt ex antiqua traditione conftat, ex qua Tridentinum felf. 13. cap. 1. talè fenfum defumpfit, & elegit: quia cum veritate verborum in fenfu proprio, & in propria fignificatione, fecundum quam fignificatur vera & realis præfentia Corporis & Sanguinis Chrifti in Euchariftia, stare nequit præfentia panis & vini in illa, ob rationem dictam, & ex veritate verborum in hoc fenfu, quem Tridentinum cap. 1. fupponebat electum, poftèa c. 4. deduxit abfentiam panis & vini in Euchariftia.

Trident. Quod fi obijcias: Ex veritate verborum confecrationis in proprio fenfu potuit deduci conuerfio panis & vini, feu defictio & abfentia eorum; & non ex veritate illorum in fenfu figurato, ergo Tridentinum non potuit abfoluè, & abfq; addito, ex veritate illorum deducere defitionem panis & vini, dicendo, *Quoniam Chriftus Corpus fuum, quod fub fpeciebus panis offerebat, verè effe dixit, idè in Ecclefia femper perfuafum fuit, in Euchariftia fieri conuerfionem totius fubftantia panis in Corpus Chrifti*, quia verba confecrationis potuiffent effe vera in fenfu figurato ab hæreticis electo, & cum veritate eorū in hoc fenfu potuiffent stare fubftantia panis, fed debuit addere, quoniam verè effe dixit, prout ab Ecclefia intelligi conuenit, ficut etiam c. 1. ex eifdem verbis non abfoluè, fed cum addito, nempe prout ab Ecclefia & Patribus in proprio fenfu femper intellectis, deducit realem præfentia Corporis & Sanguinis Chrifti. Respondemus, concedendo Antecedens, & negando Confequentiam; quia veritas abfoluè & fimpliciter prolata, fupponit pro veritate verborum in proprio fenfu. Quod fi c. 1. ex illis non abfoluè, fed cum dicto addito deduxit præfentiam Corporis & Sanguinis Chrifti, non id fecit, quia effer neceffarium, fed quia hæretici verba illa in fenfu tantum figurato adittebant, præfertim quod Tridentinum cap. 4. non deduxit defitionem feu conuerfionem panis & vini ex veritate verborum confecrationis, abfq; addito illo: quia iam c. 1. ex antiqua Ecclefie traditione veritatem verborū in proprio fenfu fumptorum elegerat; & c. 4. id fupponens, deducit dictam

conuerfionem ex veritate verborum cum eo addito, non repetito & expreffo, fed fupposito & fubintellecto.

Prædicti ergo errores, quatenus conueniunt, in Euchariftia manere fubftantiam panis & vini, manent ex dictis relegati, etiā quintus & fextus: quia fi fubftantia panis in Euchariftia perfeueraret, quamuis vnita verbo, fiue mediata fiue immediata, nō poffent verba illa confecrationis, *hoc eft Corpus meum*, effe vera, tum quia vnio hypoftatica non fufficit ad mutuam prædicationem inter quæcumq; vnita eidem perfona, nifi inter naturas completas, & in concreto fumptas; Corpus autem in illis verbis ratione Pronominis *meum*, vt abftractū fignificatur; tum etiā, quia Pronomen demonftratiuum in confecratione Corporis non refert panem, quia non dicitur *hic*, fed *hoc*, & in confecratione Sanguinis non refert vinum, quia non dicitur *hoc*, fed *hic*, præterquam quod abfq; fundamento admittitur vnio aliqua panis & vini cum verbo.

Tertius etiā error afserentium, Corpus & Sanguinè Chrifti, quæ à peccatoribus fumenda erant, iterum in panem & vinum redire, eft contra Paulum 1. ad Cor. 11. dicentem, *Qui manducat & bibit indigne, iudicium fibi manducat & bibit, non diuidens Corpus Domini*. vbi fupponit, peccatorè fumere Corpus Chrifti. Quo etiam fpecialiter rejicitur fecundus error afserentium, panem & vinum non conuerti in Corpus & Sanguinè Chrifti fecundum partem ab indignis fumendā, quia fcilicet Paulus fupponit, indignos verè fumere Corpus Chrifti.

Sed contra dictam veritatem Catholicam obijciunt Primò hæretici, quod Euchariftia fæpe appellatur panis, ergo in ea manet fubftantia panis. Respondemus, concedendo Antecedens, & negando Confequentiam; quia Euchariftia appellatur panis, vel quia fit ex pane, vel quia ratione fpecierum apparet panis, vel quia eft panis, feu cibus fpiritualis animæ.

Obijciunt Secundò, Chriftus Ioan. 6. dixit, *Ego fum panis*, & tamen non fuit deſtructus, & conuerſus in panem, ergo quamuis Matth. 26. dixerit de pane, *hoc eft Corpus meum*, panis non deſtrueretur, & conuerteretur in Corpus Chrifti. Respondemus, ex vi illorum verborum Chriftum non potuiſſe deſinere eſſe & conuerti in panem, quia eſſent falſa; quia fi Chriftus non maneret, non poſſet eſſe verum, Chriftum eſſe panem: fuit autem verum Chriſto permanente, quia ibi non eſt fermo de pane materiali, vt patet ex contextu, quia additur, *panis viuus, & vita*, fed de ſpirituali, & Chriſtus verè eſt panis ſpiritualis animæ per fidem edendus, & animam viuificans. At quando dixit, *hoc eſt Corpus meum* (vbi Corpus propriè ſumitur, vt conſtat ex perpetua Ecclefie traditione) non loquitur de pane, fed circa panem, quia pronomen *hoc* non demonſtrat panem (aliàs non poſſet eſſe vera adhuc intercedente vnione hypoftatica panis cum Corpore Chrifti, quia Corpus ibi ſumitur abſtractè) fed tantum demonſtrat Corpus Chrifti, & idè ex vi illorum verborum, quæ proferruntur circa panem, panis ipſe deſtruitur, & conuertitur in Corpus Chrifti, vt vera fiant.

Obijciunt Tertio abiurationem Berengarij, approbatam in Concilio Romano ſub Nicolao II. & relatam à Gratiano de Conſecratione diſt. 2. can. *Ego Berengarius*. quia in ea dicitur, panem & vinum poſt conſecrationem eſſe non ſolum Sacra-

Sacramentum, sed etiam Corpus & Sanguinem Christi, & sensualiter non solum in Sacramento, sed in veritate manibus tractari & frangi, & dentibus atteri; supponitur ergo, post consecrationem manere panem & vinum. Cui accedit, quod dicitur manibus tractari, & frangi, & dentibus atteri, quia hæc non conueniunt Corpori Christi in Eucharistia: ergo dicuntur de pane, ac proinde perseuerat post consecrationem. Respondemus, in abiuratione hac contendere contra Berengarium, in Eucharistia non solum esse Sacramentum, sed etiam esse Corpus & Sanguinem Christi. Dicitur autem in ea abiuratione panis post consecrationem esse Corpus Christi, non quia post consecrationem maneat & manens sit Corpus Christi (quia si maneret, non posset dici esse Corpus Christi) sed quia per consecrationem (& consequenter post illam posterioritate naturæ) transit in Corpus Christi, sumpto esse, ut relato ad Corpus Christi, pro *transire*; ac proinde post consecrationem panis non manet in sua natura, sed in Corpus Christi conuersus. Idem autem Corpus Christi, seu panis in Corpus Christi iam conuersus dicitur sensualiter & in veritate manibus tractari, frangi, & dentibus atteri, ut denotetur, verè & realiter esse ibi Corpus Christi, cui prædicta conueniant non proximè & ratione sui, sed remotè ratione specierum panis illud continentium. Quando autem in hac abiuratione dicitur, panem & vinum non solum esse Sacramentum, sed etiam Corpus & Sanguinem Christi, nomine *Sacramenti* intelligitur vel signum factiuum gratiæ sanctificantis, vel signum speculatiuum Corporis & Sanguinis Christi, ita ut sensus sit, panem & vinum non tantum esse Sacramentum, id est signum prædicum gratiæ, vel signum speculatiuum Corporis & Sanguinis Christi, quia id conuenit pani & vino ratione suorum accidentium, quibus conuenit esse Sacramentum, sed etiam realiter & verè transire in Corpus & Sanguinem Christi.

Obijciunt Quarto Gelasium lib. 2. contra Eutychetem, in fine, ubi de Eucharistia loquens, ait, *Et tamē non desinit natura panis & vini*; & Chrysostomum Epist. ad Casarium, ubi ait, naturam panis in Eucharistia manere. Respondemus, si liber ille est Gelasij, & Epistola illa est Chrysostomi (quod viri eruditi negant) eos tantum velle, in Eucharistia non desinere, sed manere naturam panis, non in se, sed in suis virtutibus, quia accidentia panis verè alunt & nutriunt, & accidentia vini verè refrigerant.

Omittimus alia quæ obijci solent, aliqua, quia leuiores sunt, & alia, quia in eis tanguntur aliquæ difficultates à nobis postea examinandæ.

DIFFICULTAS III.

Utrum post consecrationem in Eucharistia maneat aliquid substantiæ panis & vini

Durandus. **D**urandus in 4. dist. 11. quæst. 3. existimat, in Eucharistia post consecrationem manere materiam primam panis & vini sub ipsorum accidentibus forma substantiali corrupta; quia nisi maneat materia prima panis & vini, in qua formæ substantiali ipsorum succedat forma Corporis & Sanguinis Christi eo modo, quo formæ alimentum in materia prima ipsius succedit forma viuientis,

nequit esse conuersio & transubstantiatio, quia hæc necessariò versatur circa aliquod subiectum vtrique extremo commune.

Alij (ut refert S. Thomas quæst. 75. art. 5.) existimant, in Eucharistia post consecrationem manere formas substantiales panis & vini, non verò materias primas, sed has fuisse conuersas in Corpus & Sanguinem Christi.

Gorfredus Quodlib. 8. quæst. 17. (ut refert Paludanus in 4. dist. 12. quæst. 3. art. 1.) existimat, in Eucharistia existentiam panis & vini (quam forsitan non distinguit à substantia) non conuerti in existentiam Corporis & Sanguinis Christi (quamuis natura & substantia panis & vini in substantiam Corporis & Sanguinis Christi conuertatur) sed manere, ut sit subiectum accidentium quæ remanent, præsertim cum existentia panis & vini nequeat in existentiam Corporis & Sanguinis Christi conuerti, quia existentia Christi est increata & diuina, & creatum nequit in increatum conuerti. Eandem sententiam secutus est Banez quæst. 4. art. 2. ad 2. alio tamen nixu fundamento, quia scilicet existimat, substantiam & accidentia eadem existentia existere, & accidentia, quæ in Eucharistia remanent, existere eadem quæ ante consecrationem existebant.

Reliqui tamen Theologi docent, & meritò, in Eucharistia post consecrationem nihil panis & vini manere præter ipsorum accidentia.

Et in primis non manere materiam primam, neque formam substantialem panis & vini, satis significat Tridentinum sess. 13. cap. 4. dum ait, post consecrationem fieri conuersionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem Christi; quia hac particula *totius* significatur omne quod substantiam intrat: & id clariùs significat can. 2. dum ait, fieri conuersionem totius substantiæ panis, & totius substantiæ vini, manentibus dumtaxat speciebus, id est accidentibus: ubi Tridentinum, addendo particulam illam *dumtaxat*, quæ exclusiua est, satis exprimit, nihil panis & vini præter ipsorum accidentia manere; ob quod modus dicendi Durandi, & modus dicendi illorum quos refert S. Thomas, iam non bene audiunt. Idem quoque deducitur ex veritate verborum consecrationis in proprio sensu sumptorum, ex qua Tridentinum deduxit fieri conuersionem totius substantiæ panis & vini, ut dicemus Difficultate sequenti, ubi etiam specialiter rejicitur modus dicendi Durandi. Modus tamen dicendi aliorum, quem S. Thomas refert, ex eo specialiter rejicitur, quod absque necessitate, imò absque vtilitate admittit, formam substantialem panis & vini manere absque materia prima, absque qua nequit naturaliter conservari. Quod verò conuersio, saltem totalis, non egeat subiecto vtrique extremo communi, dicemus Difficultate XI. & XII.

Deinde in Eucharistia non manere existentiam, neque substantiam panis & vini, satis significat Tridentinum can. illo 2. dum ait, fieri conuersionem totius substantiæ panis & vini, manentibus dumtaxat speciebus, seu accidentibus, quia existentia & substantia non sunt accidentia, sed potius aliquid substantiæ; ob quod modus dicendi Gorfredi non bene audit. Et idem ratione probatur, & in primis quoad existentiam, quia hæc non distinguitur re ipsa ab essentia & natura,

ut diximus Tractatu de Incarnatione Disput. XI. Diffic. 11. ergo in Eucharistia, in qua non manet essentia & natura panis & vini, neque eorum existentia manere: & quamvis existentia re ipsa distingueretur ab essentia, imò & tamquam res à re, ut sic posset manere absque essentia, nihilominus absque necessitate existentia panis & vini diceretur in Eucharistia manere, in qua non manet essentia & substantia eorum; quia non esset necessaria, ut per eam accidentia existerent, quia per eam existerent nequeunt, quia accidentia non existunt per se, sed in alio; existentia autem substantia panis & vini est existentia per se, non in alio; neque esset necessaria, ut esset subiectum proximum accidentium panis & vini, quia esse non posset, quia sola substantia subsistat accidentibus: ergo existentia, quæ esset distincta à substantia, & actus substantia non posset subsistere accidentibus, & esse subiectum eorum: & non solum existentia panis & vini maneret in Eucharistia absque necessitate, sed etiam id affirmare est contra rationem, quia existentia absque substantia, quæ in Eucharistia non manet, nequit naturaliter perseverare.

Idem quoque probatur quoad substantiam, quia in primis nequit absque sua substantia seu natura manere, quia substantia nihil aliud est, quam modus perseverantis ipsius substantia, ut diximus Tractatu de Incarnatione, Disp. IV. Diffic. V. modus autem nequit manere, non manente re cuius est modus, quia eam essentialiter supponit, & ab ea essentialiter dependet: & quamvis substantia panis & vini manere posset absque ipsorum substantia, tamen absque fundamento diceretur in Eucharistia manere, & absque necessitate aliqua, quia ipsa non posset esse subiectum accidentium panis & vini, sicut neque existentia, si hæc esset à substantia distincta, quia sola substantia subsistat accidentibus.

Ex quo constat ad priorem partem fundamenti Gotschedi, & ad fundamentum Bañez. Ad alteram verò partem fundamenti Gotschedi respondemus, quod quamvis, quod creatum est, non possit converteri in increatum, possit tamen existentia panis & vini converteri in existentiam Corporis & Sanguinis Christi, quia horum existentia est creata, non diuina.

DIFFICULTAS IV.

Utrum conuersio panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi consistat formaliter in eo, quod materia prima panis & vini continetur cum materia prima Corporis & Sanguinis Christi, & incipiat esse sub forma eorum.

Supponimus, in quo Catholici contra hæreticos conveniunt, in Eucharistia per consecrationem fieri conversionem panis in Corpus, & vini in Sanguinem Christi. Ita sæpè definitum est, præsertim in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & in Tridentino sess. 13. cap. 4. & can. 2. eamque convenienter appellari *transubstantiationem*, affirmat in eo cap. 4. & merito: quia quamvis vox hæc barbara sit, optime tamen significat id quod in

Eucharistia fit. Quod verò vox hæc sit nova, non obstat, quia licitum est rebus novis inuenire (qualis est conuersio Eucharistica) voces novas, ad res illas novas significandas, adinvenire.

Hoc supposito, magna inter Theologos controversia est circa naturam & quidditatem huius conversionis seu transubstantiationis, in quo scilicet consistat.

Circa præsentem ergo difficultatem Durandus in 4. d. 11. q. 3. partem affirmatiuam tuetur, nempe, naturam conversionis Eucharisticae in eo consistere, quod materia prima panis continetur cum materia prima Corporis Christi, & incipiat esse sub forma Corporis Christi, & eam informari, & quod materia prima vini continetur cum materia prima Sanguinis Christi, & incipiat esse sub forma illius, & eam informari eo modo, quo per nutritionem materia prima alimenti continuatur cum materia prima viuentis, & incipit esse sub forma illius, & eam informari. Quod indicare videtur Damascenus 4. de Fide, cap. 5. ubi conversionem Eucharisticam declarat exemplo conversionis alimenti in substantiam comedentis, & conversionis potus in sanguinem potantis. Et ratione probatur, quia modus iste conversionis est possibilis, & per eum facile declaratur conuersio Eucharistica, & secundum eum verba consecrationis sunt vera: ergo.

Reliqui tamen Theologi partem negatiuam communiter tradunt: imò pars affirmatiua, quam Durandus tuetur, iam post Tridentinum erronea iudicatur, & merito: quia Tridentinum sess. 13. cap. 4. definit, per consecrationem fieri conversionem totius substantia panis in Corpus, & totius substantia vini in Sanguinem Christi. ubi particula *totius* denotatur, nihil quod substantiam panis & vini intrat, manere. Quod magis declarauit can. 2. dum idem definiens, addit: *Manentibus dumtaxat speciebus panis & vini*. Materia autem prima panis & vini non est species, neque accedens panis & vini, sed pars essentialis ipsorum, intrans substantiam & essentiam eorum.

Deinde pars nostra negatiua probatur, & affirmatiua Durandi ratione Theologica, rejicitur; quia in Eucharistia non est admittenda alia conuersio, quam ea quæ adequatur & commensuratur significationi verborum, quia tantum fit ex vi talis significationis, & quæ ea, quæ sufficit ad veritatem illorum, ipsorum significationi commensurata, quia ex ea à posteriori deducitur: sed verba consecrationis non significant Corpus & Sanguinem Christi, ut habentia in se nouam materiam panis & vini informatam forma ipsius Corporis & Sanguinis, sed tantum significant Corpus & Sanguinem Christi simpliciter & absolute, sicut erant ante consecrationem; & ad veritatem commensurata & conformem significationi ipsorum verborum non requiritur conuersio panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, ut habentia nouam illam materiam, sed sufficit conuersio in Corpus & Sanguinem Christi simpliciter & absolute, sicut erant ante consecrationem: ergo absque fundamento & contra rationem admittetur conuersio prædicta à Durando, quæ scilicet panis & vinum non desinant secundum materiam primam, & quæ fiat in Corpus & Sanguinem Christi, his addendo materiam illam, & quæ informetur ipsorum forma; sed admittenda est conuersio panis

panis in Corpus Christi, & vini in Sanguinem, qua Corpus & Sanguis sunt existentia & praesentia absque informatione illa, sicut erant ante consecrationem, & consequenter etiam desitio totius substantiae panis & totius substantiae vini, quia haec correspondet dictae existentiae & praesentiae Corporis & Sanguinis Christi.

Quod autem verba consecrationis etiam essent vera, quamvis conuersio fieret modo assignato à Durando (quia etiam tunc Corpus & Sanguis Christi essent sub speciebus) non sufficit ut conuersio illa admittatur, quia non essent vera veritate commensurata & conformi significationi eorum, sed veritate ipsorum significationem excedente, & ei non conformi. Unde quamvis conuersio à Durando assignata sit possibilis, & facilis intellectu, & secundum eam verba consecrationis essent etiam vera, non est admittenda, quia non est commensurata & conformis significationi verborum, ex vi cuius fit.

Ad testimonium verò Damasceni respondemus, eum vsum fuisse eo exemplo nutritionis, non ut in omnibus similitudinem ostenderet, sed ut aliquatiter explicaret, non esse Deo impossibilem conuersionem Eucharisticam ex eo, quod homini sit possibilis conuersio quae in nutritione fit.

DIFFICULTAS V.

Virum conuersio Eucharistica consistat formaliter in productione modi accidentalis praesentiae Corporis & Sanguinis Christi sub speciebus.

Paludan. **P**aludanus in 4. dist. 11. quaest. 3. art. 2. partem affirmatiuam videtur tueri, nempe, conuersionem seu transubstantiationem Eucharisticam sitam esse formaliter in productione modi accidentalis praesentiae, quo Corpus & Sanguis ponuntur & sunt sub speciebus panis & vini: quod nonnulli Scotistae amplectuntur, existimantes esse sententiam Scoti. Et probari potest, quia ad veritatem verborum consecrationis sufficit, quod Corpus & Sanguis Christi constituantur sub speciebus panis & vini: hoc autem sufficienter fit productione dicti modi; ergo non est necessarium aliud pro conuersione Eucharistica. Patet consequentia, quia conuersio Eucharistica tantum assignatur & ponitur, ut verba consecrationis fiant vera.

Bellarmin. **Vasquez.** **Ægidius.** **Adamus.** Bellarminus verò 3. de Eucharistia c. 18. Vasquez disp. 181. c. 2. Ægidius quaest. 75. art. 4. Adamus q. 4. dub. 5. & communiter Theologi partem negatiuam tradunt, & merito: Primò ratione generali, quia conuersio non consistit in productione, sed tantum in desitione rei quae conuertitur, connotata etiam re in quam fit conuersio, ut dicemus Diffic. IX. quia rem conuerti in aliam, nihil aliud est, quam in eam aliam desinere seu transire. Secundò speciali ratione, quia alias conuersio Eucharistica non esset substantialis, seu non esset transubstantiatio, non solum ut est productio, quia per eam non produceretur substantia, neque modus substantialis, sed tantum accidentalis modus praesentiae; sed neque ut est conuersio, quia non esset transitus substantiae in substantiam absolute, & absque addito, sed esset transitus substantiae in modum accidentalem, seu

in substantiam sub tali modo accidentali, cum esset transitus substantiae panis & vini in modum illum accidentalem praesentiae, seu in Corpus & Sanguinem Christi, non absolute, sed ut acquiritur modum illum, quod est contra Tridentinum sess. 13. cap. 4. ubi absolute & absque addito dixit, dictam conuersionem fieri in Corpus & Sanguinem Christi, & conuenienter appellari transubstantiationem; & contra Ecclesiam in Missa Corporis Christi, absolute & absque addito dicentem:

*Quod in Carnem transi panis,
Et vinum in Sanguinem.*

Quod si respondeas Primò, conuersionem hanc esse substantialem, & transubstantiationem, non quatenus est productio, sed quatenus est conuersio; & hoc modo, non quia sit in substantiam tamquam in terminum ad quem, sed tantum quia est a substantia tamquam a termino a quo, & hoc sufficere ut sit substantialis, quia solus terminus a quo est qui conuertitur & transubstantiatur. Contra hanc responsionem est, quod transubstantiatio non tantum est & dicitur transubstantiatio, quia sit transitus substantiae, sed etiam quia est in substantiam, alias conuersio substantiae in solam quantitatem esset transubstantiatio, quod est falsum: & id denotatur particula illa *trans*, quia ea denotatur transitus ab vno in aliud eiusdem rationis, ut patet in transformatione, quae ideo dicitur transformatio, quia est transitus ab vna forma in alteram, & ob id Tridentinum capite illo 4. postquam dixit, in Eucharistia fieri conuersionem totius substantiae panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, subdit, *Qua conuenienter & proprie transubstantiatio est appellata.* quali dicit, ideo conuenienter appellatam esse transubstantiationem, quia est conuersio substantiae in substantiam. Unde quamvis solus terminus a quo dicatur conuerti & transubstantiari, quia conuersio & transubstantiatio consistit in transitu & desitione vnius in aliud, & solus terminus a quo sit qui transit & definit esse in aliud, nihilominus conuersio dicitur substantialis, & transubstantiatio ex termino a quo, & ex termino ad quem, ob rationem dictam.

Quod si secundò respondeas, conuersionem hanc dici posse substantialem, & transubstantiationem, quia etiam aliquo modo terminatur ad substantiam, nempe Corporis & Sanguinis Christi. Contra hanc responsionem est, quod substantia Corporis & Sanguinis potius est subiectum dictae conuersionis, quia est subiectum productionis dicti modi, & ipsius modi, quam terminus illius, quia neque est terminus totalis illius, quia totum resultans ex ea actione, quod est terminus totalis, est aggregatum coalescens ex substantia illa Christi: & ex modo illo neque est terminus partialis formalis, quia terminus formalis actionis: vel est forma termini totalis, quamvis per actionem ipsam non producat, vel est entitas illa partialis, quae actione ipsa producit: substantia autem Corporis & Sanguinis Christi neque est forma dicti aggregati, neque actione illa producit, & ad summum est terminus partialis, quia est materia termini totalis, seu pars materialis illius; terminus autem materialis, qui in ratione termini non venit Philosophis in considerationem, non sufficit denominare actionem, & quamvis dicam

Etiam conuersionem denominaret substantialem; eam non denominaret substantialem absolute & absque addito, quia non esset in substantiam absolute & absque addito, sed in substantiam, ut acquirentem dictum modum accidentalem presentiae.

Ad rationem verò pro Paludano negamus; ad veritatem verborum consecrationis sufficere formaliter productionem dicti modi accidentalis, quia cum ea productione stare potest presentia panis & vini, & hac stante nequeunt verba illa esse vera.

DIFFICULTAS VI.

Verum conuersio Eucharistica consistat formaliter in productione modi substantialis, quo Corpus & Sanguis Christi constituuntur substantialiter sub speciebus panis & vini.

V Valentia disp. 6. q. 3. punct. 3. Ochagavia tractatu. 10. q. 14. & plures recentiores partem affirmatiuam tuerentur, tum quia eo ipso dicta productio est conuersio substantiae panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, quia ex vi illius modi substantialis, quo Corpus & Sanguis Christi constituuntur substantialiter sub speciebus panis & vini, desinunt esse substantia panis & substantia vini sub illis speciebus, ac proinde desinunt esse absolute, seu destruuntur, quia nequeunt absque speciebus illis naturaliter conseruari; & consequenter substantia panis & substantia vini non desinunt in purum nihil, sed in Corpus & in Sanguinem Christi, & in hac conseruantur etiam, quia eo ipso hac conuersio est substantialis, sicut actio Incarnationis est substantialis, quamuis per ipsam non producatur Verbum, neque humanitas, ex eo solù quòd per eam produciatur substantialis modus vnionis humanitatis ad Verbum.

Vasquez verò disp. 181. cap. 3. Suarez disp. 50. sect. 4. Adamus q. 4. dub. 5. & plures alij partem negatiuam tradunt, & merito; quia nullus modus excogitari potest de nouo productus in Corpore & in Sanguine Christi, qui sit substantialis. Primò, quia nullus modus potest esse substantialis, qui non sit de integritate substantiae; quia qui est extra integritatem substantiae, est accidens; modus autem quo Corpus & Sanguis Christi sunt sub speciebus, est extra integritatem substantiae illorum, quia in caelo sunt absq; illo substantialiter integra, quia absque illo habent modum vnionis materiae & formae ex quibus constat, & modum vnionis cum substantia Verbi, quibus modis sunt substantialiter integra. Secundò, quia modus ab aduersarijs assignatus, vel est vnionis Corporis & Sanguinis cum accidentibus praedicamentalibus panis & vini, vel est modus existendi sub illis: nullo autem fundamento affirmari potest, modum vnionis cum accidentibus praedicamentalibus, neque modum existendi sub illis esse substantialem.

Et quamuis admittamus, in Eucharistia produci dictum modum substantialem, nequit conuersio Eucharistica in productione illius modi formaliter consistere. Primò, quia generaliter omnis conuersio formaliter consistit in desitione rei quae conuertitur. Secundò, quia conuersio Eucharistica non esset in Corpus & Sanguinem Christi saltem absolute, sed ad summum in Corpus & in Sanguinem Christi ut acquirentia modum illum.

Ad fundamentum ergo aduersariorum constat, dictum modum substantialem non esse possibilem; & quauis esset possibilis, non posse in productione illius conuersionem Eucharisticam consistere.

DIFFICULTAS VII.

Utrum conuersio Eucharistica consistat formaliter in productione Corporis & Sanguinis Christi.

Omittimus eos, qui dicunt, conuersionem Eucharisticam sitam esse in actione immediate terminata, v.g. ad Corpus Christi, panem in illud conuertendo, & nihil per eam producendo: quia isti absque fundamento aliquo id dicunt, imò contra rationem Philosophicam; secundum quam omnis vera & realis actio necessario est fieri alicuius termini, siue noui, qua nouiter producatur, siue antiqui, qua terminus antea productus conseruetur, quia agere concipi nequit absque fieri.

Inter eos ergo qui supponunt, omnem actionem realem esse productionem alicuius termini, Gabriel in 4. d. 11. q. 1. art. 3. du. 2. & lect. 40. in can. Suarez disp. 50. sect. 4. Egidius 74. art. 4. du. 5. Adamus q. 4. dub. 5. & plures recentiores in praesenti difficultate partem affirmatiuam tuerentur, nempe conuersionem Eucharisticam sitam esse in actione, quae sit productio Corporis & Sanguinis Christi, non de nouo; sed quae sit conseruatio Corporis & Sanguinis Christi in suo esse substantiali, siue indistincta ab ea qua in caelo conseruatur, continuata tamen ex vi verborum consecrationis, ut indicat Gabriel, siue noua & distincta qua nouiter conseruetur, ut docent Suarez & Egidius, quod indicare videntur Cyprianus Ep. 63. Ambrosius 4. de Sacram. c. 4. Damascenus 4. de Fide ca. 14. & Bellarion lib. de Verbis consecrationis, dum dicunt, in Eucharistia Corpus Christi creati, & ex pane fieri, & panem & vinum fieri Corpus & Sanguinem Christi.

Et ratione probatur: quia ut conuersio Eucharistica sit substantialis, necessaria est aliqua productio substantialis; haec autem esse non potest alicuius modi substantialis, ut vidimus, & quamuis posset esse, non sufficeret, ut esset in Corpus & Sanguinem Christi absolute & sine addito; ergo necessaria est productio ipsius substantiae Corporis & Sanguinis Christi, haec autem nequit esse prima productio eorum, quia ante conuersionem supponuntur producta, ergo est conseruatio illorum.

Bellarminus verò 3. de Eucharistia c. 18. Valentia pun. 3. Vasquez d. 181. Turrecremata opul. 14. disp. 1. du. 5. Ochagavia q. 14. & Bonacina d. 4. q. 3. Turrecremata pun. 6. partem negatiuam tradunt, nempe conuersionem Eucharisticam non esse actionem conseruatiuam Corporis & Sanguinis Christi, & merito: Primò, quia generaliter nulla conuersio consistit in productione, sed in desitione rei quae conuertitur, connotato tamen per se termino positio in quem desinit & conuertitur, quia rem in aliam conuertit, est in illam desinere. Verum est, rem connotatam per se pertinere ad conuersionem tamquam terminum secundarium in quem fit; imò etiam aliquo modo eadem proportionem actionem, per quam res connotata produciatur aut induciatur, pertinere per se, quamuis tantum secundariò, tunc videlicet quando res, quae conuertitur, desinit esse ex vi productionis aut inductionis rei in quam fit conuersio.

Valentia.
Ochagavia.Vasquez.
Suarez.
Adamus.

Gabriel.

Suarez.

Egidius.

Adamus.

Bellarmin.

Valentia.

Vasquez.

Turrecrem.

Bonacina.

Addimus, non solum in dicta conseruatione non consistere formaliter conuerfionem Eucharisticam ob rationem dictam, sed neque posse pertinere per se adhuc secundario ad eam conuerfionem, eo modo quo productio aut inductio formae pertinent per se ad conuerfionem formae, quae definit & conuertitur in illam, quae producit, aut inducitur, quia illa tantum actio, quae est causa defitionis rei, & est connexa cum defitione, ipsa potest per se pertinere ad conuerfionem illius, alias nulla esset ratio, ob quam id quod definit, diceretur conuerfio in id quod producit & inducitur, sed conseruatio Corporis & Sanguinis Christi secundum se, seu in suo esse substantiali, non est causa defitionis panis, neque connexa cum ipsa, sed ipsam defitionem omnino per accidens comitatur, quia substantia ipsa Corporis & Sanguinis Christi, quae in suo esse ea actione producit, aut conseruatur, non pugnat substantialiter cum substantia panis & vini, quia non est causa defitionis eorum.

Quod si primo respondeas, conseruationem Corporis Christi non in suo esse substantiali, sed prout est sub speciebus, esse causam defitionis panis, & connexam cum ipsa, quia Corpus Christi, prout est sub speciebus, est incoposibile cum substantia panis sub illis absque, quibus substantia ipsa nequit conseruari, & non desinere esse. Contra hanc responsionem est, quod conseruatio, qua Corpus Christi conseruatur sub speciebus, quamuis admittatur esse distinctam ab ea qua ante consecrationem conseruatur in caelo, nequit esse una tantum productio tendens in Corpus Christi, & altera in modum illum nullam habentes connexionem, sicut neque ipsarum termini; ergo quamuis productio istius modi esset causa defitionis panis, & connexa cum ipsa, non tamen conseruatio Corporis Christi, quia Corpus ipsum secundum se non est incoposibile in rerum natura cum substantia panis. Quod vero conseruatio Corporis Christi sit distincta a productione illius modi, & nullam habens connexionem cum ea, ex eo patet, quod Corpus Christi, & modus ille sunt entitates distinctae, & nullam habentes connexionem.

Et quamuis admittatur, quod una & eadem actio sit conseruatio Corporis Christi secundum se, & simul productio illius modi, nihilominus actio haec ratione sui non esset causa defitionis panis, quia Corpus Christi, prout sub speciebus panis, non est incoposibile cum substantia panis sub eisdem speciebus, quia Corpus Christi non est sub illis tamquam subiectum in quo ipsa recipiantur, & a quo in genere causae materialis sustententur, nec esse potest, ut dicemus Difficultate XI. quia ratione esset incoposibile cum substantia panis sub illis. Praeter hunc autem modum nullus alius esse potest in Corpore Christi existendi sub illis, qui sit incoposibilis cum modo, quo substantia panis est unita illis suis speciebus: quia in primis non est incoposibilis modus aliquis simplex praesentiae in Corpore Christi, quia istud potest esse Sacramentaliter praesens speciebus panis, & substantia panis potest simul perseverare unita illis, quamuis sic unita sit illis praesens circumscriptiue, quia modus vnus Sacramentaliter existendi alicubi non est incoposibilis cum praesentia circumscriptiua alterius in eodem loco, ut dicemus Difficultate XI. Deinde nec modus aliquis sustentandi accidentia absque eorum receptione & sustentatione

ne materiali potest esse in Corpore Christi, qui sit incoposibilis cum illo modo, quo substantia panis est unita suis accidentibus: quia in primis modus iste, sic sustentandi accidentia nequit esse in Corpore Christi, vel potius nequit ab eo provenire, quia intelligi nequit, Corpus Christi accidentia illa sustentare absque ipsorum receptione & sustentatione in genere causae materialis, nisi in genere causae efficientis. In Corpore autem Christi esse nequit, vel potius actio & sustentatio efficienter provenire, quia non ut a causa principali, ut patet; neque ut ab instrumento physico Dei, quia nequit assumi ad id ut instrumentum a Deo pro sola voluntate Dei, iuxta generalem doctrinam quam tradidimus Tractatu de Incarnatione Disp. IX. Difficultate I. V. & de Sacramentis in genere, Disp. I. Difficultate I. quia ad id nullam habet virtutem innatam, neque naturalem, neque obedientialem: quia in Corpore Christi nulla apparet proportio; nullumque vestigium talis virtutis innatae. Et quamuis dicta sustentatio provenire posset a Corpore Christi efficienter, nihilominus Corpus Christi sic sustentans accidentia, efficienter absque ipsorum receptione non est incoposibile, & pugnat cum substantia panis, ut unita suis accidentibus; quia Corpus Christi posset efficienter sustentare seu conseruare accidentia panis, non minus unita ipsi substantiae panis, quam separata ab ipsa; quia non minus posset conseruare illa unita ipsi substantiae dependenter ab ipsa tamquam a subiecto, quam separata independenter ab illa: imò posset conseruare accidentia illa adhuc unita ipsi substantiae tamquam subiecto independenter ab ipsa tamquam a subiecto, seu in genere causae materialis, sicut anima rationalis unita materiae tamquam subiecto, conseruatur a Deo independenter ab ipsa materia tamquam a subiecto, seu in genere causae materialis, & sicut a Deo potest conseruari accidens unitum subiecto independenter ab ipso subiecto actione noneductiua: ergo Corpus Christi efficienter sustentans accidentia panis, non esset incoposibile cum substantia panis sub illis: neque modus alius vnionis Corporis Christi cum accidentibus panis, qui non sit receptio ipsorum, & sustentatio materialis (quamuis sit possibilis) est incoposibilis cum substantia panis sub illis, quia nulla unio Corporis cum accidentibus panis absque ipsorum receptione & sustentatione in genere causae materialis apparet incoposibilis cum unione substantiae panis cum eisdem, ea ipsa recipientis. Praeter dictos autem modos nullus alius potest fundamentum aliquo verisimili assignari, saltem ratione cuius Christus nequeat esse sub speciebus panis, perseverante substantia panis sub illis, de qua latius Difficultate XI.

Quod si secundò respondeas, Quamuis substantia Corporis Christi secundum se, seu in suo esse substantiali, non sit incoposibilis cum substantia panis sub accidentibus, sit tamen incoposibilis, quasi moraliter ratione significationis, & veritatis verborum, quia Corpus Christi nequit sub accidentibus panis verè demonstrari, nisi substantia panis verè ab illis separatur, ac proinde nisi corrumpatur, quia ab eis separata nequit naturaliter & sine nouo miraculo conseruari. Contra hanc responsionem est, quod ex ipsa constat, conseruationem Corporis Christi in suo esse omnino per accidens se habere ad defitionem panis, &

cum

eum ipsa non esse connexam, quia substantia Corporis Christi secundum se, qua ratione est terminus conseruationis ipsius, quamuis facta ex vi verborum, non est impossibilis, & pugnans cum substantia panis, sed tantum Corpus Christi prout significatum & demonstratum verbis consecrationis, seclusa conseruatione ipsius: quia quamuis per impossibile à nullo conseruaretur, quia alias ex se ipso existeret absque actione conseruationis, nihilominus ex modo quo illud demonstramus sub speciebus panis, destruitur substantia panis; ergo conseruatio illa, quamuis admittatur fieri ex vi verborum, est impertinens ad conuersionem hanc. Addimus contra eandem responsum, Corpus Christi neque produci, neque conseruari ex vi verborum consecrationis, quia verba hæc ita ad sui veritatem præsupponunt & prærequirunt conseruationem Corporis Christi, ut si nunc annihilaretur, quamuis verba consecrationis proferuntur à Sacerdote, non poneretur Corpus Christi sub illis, neque verba fierent vera, quia Christus verbis consecrationis tantum contulit vim ponendi Corpus ipsius Christi sub speciebus, supposita permanentia seu conseruatione illius, ac proinde si conseruatio Corporis per se pertineret ad conuersionem, ex vi verborum non fieret conuersio, quia ex vi eorum non fieret conseruatio, quæ ad illam per se pertineret.

Quod si tertio respondeas, ad rationem conuersionis non requiri, quod productio vnus termini, & desitio alterius, inter quos est conuersio, connectantur ob impossibilitatem immediatam ipsorum terminorum inter se, sed sufficere quod connectantur ob remotam & mediatam impossibilitatem terminorum inter se, ut quando desitio vnus termini connectitur cum actione præuia, & prærequisita ad productionem alterius termini in quem fit conuersio, & quia substantia panis desinit esse ex eo quod ab ipsa separantur propria accidentia, & constituantur per se existentia, & separatio hæc est prærequisita ad conseruationem Corporis Christi sub illis: ideo conseruatio Corporis sub ipsis pertinet per se ad conuersionem, aut in ea formaliter consistit. Sed contra hanc responsum est Primo, quod substantia panis non desinit esse, quia accidentia ipsius ab ipsa separantur, sed potius est contrarium, ideo accidentia separantur, quia substantia desinit esse, ut postea expendimus. Secundo, quia conseruatio Corporis Christi sub speciebus panis non prærequirit separationem earum à substantia panis; quia, ut iam diximus, comparari potest sub illis simul cum substantia panis. Tertio, quia si substantia panis desinit esse, quia ipsius accidentia ab ipsa separantur, & per se existentia constituantur, potius substantia panis conuerteretur in accidentia illa per se existentia, quam in Corpus Christi.

Quod si quarto respondeas, ad rationem conuersionis non esse necessariam connexionem inter productionem alterius termini in quem fit conuersio, & inter desitionem termini qui conuertitur, sed sufficere connexionem earum, vel in agente, quia idem sit agens, quod producit vnum & corrumpit alterum; vel in voluntate & intentione agentis, quia non corrumpet vnum, nisi produceret alterum. Contra hanc responsum est, quod sicut non sufficit, quod vnum & idem agens producat vnam formam, & corrumpat alte-

ram, vel quod non corrumpet vnam, nisi produceret alteram, ut verè dicatur, quod generatio vnus est causaliter corruptio alterius, nisi alias formæ aliquam inter se habeant impossibilitatem, ita etiam non sufficit connexio in agente, neque in intentione illius, inter productionem vnus, & desitionem alterius, nisi alias inter se connexæ sint ob aliquam impossibilitatem inter rem productam & rem desinentem, ut vnus terminus dicatur fieri ex altero, vel alter in eum conuerti.

Deinde secundo pars nostra negatiua probatur, & affirmatiua aduersariorum rejicitur, quia verba consecrationis sunt causæ & instrumenta conuersionis Eucharistice, quia ad eam efficiendam sunt instituta à Christo; sed non sunt causæ & instrumenta conseruationis Corporis Christi, ergo conuersio Eucharistica non consistit in conseruatione Corporis Christi. Consequentia patet. Minor autem probatur, quia verba consecrationis non sunt causa physica ad id, ut iam diximus; neque sunt causa moralis mouendo, seu excitando diuinam voluntatem ad conseruandum Corpus Christi, quia Deus alias est motus, & conseruaret Corpus Christi, quamuis verba illa non proferrentur.

Quod si respondeas, quod quamuis verba consecrationis non moueant diuinam voluntatem ad antiquam conseruationem, qua Deus extra Eucharistiam conseruat Corpus Christi; quia adhuc verbis illis non prolatis illud conseruaret, mouent tamen diuinam voluntatem ad nouam conseruationem illius sub speciebus Sacramentalibus. Contra hanc responsum est, quod Corpus Christi vna tantum conseruatione totali, qua sufficienter in suo esse conseruatur à Deo extra Eucharistiam, etiam in Eucharistia conseruatur; quia idem esse Corporis Christi, & substantiale inuariatum perseverat in Eucharistia, ac erat extra illam; quamuis in Eucharistia illi addatur modus quidam accidentaliter existendi sub accidentibus; idem autem omnino esse substantiale nequit simul pluribus conseruationibus totalibus, & sufficientibus conseruari, sicut neque simul à pluribus causis totalibus pendere (ut diximus Tract. de Incarnat. Disp. 111. Diffic. v.) ob eandem omnino rationem; quia scilicet rem conseruat ab agente, est ab agente dependere, & eo indigere: ergo cum vna totali & sufficienti conseruatione extinguitur dicta indigentia rei, non poterit alia conseruatione simul conseruari, quia in ea re non superest indigentia alia, ratione cuius indigeat alia conseruatione, & ratione cuius ab agente dependet.

Ad testimonia verò Patrum ab aduersarijs adducta respondemus, eos tantum velle Corpus Christi ex vi consecrationis constitui sub speciebus panis, substantia ipsa panis destructa, & in illud conuersa: & ad rationem negamus, ad conuersionem substantialem esse necessariam productionem substantialem, sed sufficere desitionem, seu transiitum vnus substantiæ in aliam antea productam, ut dicemus Difficultate 18.

DIFFICULTAS VIII.

Utrum conuersio Eucharistica consistat in eo, quod id, quod erat panis, fiat Corpus Christi.

Caietanus q. 75. art. 4. partem affirmatiuam tuetur, nempe, conuersionem Eucharisticam consistere in eo, quod id quod erat panis, incipiat esse Corpus Christi.

Caetan. Doctrina hæc adeo obscure traditur à Caietano, ut nonnulli ei attribuant dixisse, conuersionem hanc in eo consistere, ut per ipsam eadem numero entitas, quæ erat substantia panis, sit Corpus Christi post consecrationem: alij verò Caietano attribuunt dixisse, conuersionem Eucharisticam in eo consistere, ut per ipsam eadem entitas manens in specie infima panis fiat Corpus Christi. Neutrum tamen horum somniauit Caietanus, ut aduertit Vasquez disp. 181. c. 3. & attentè legenti Caietanum §. *Pro solutione*, constabit: quia Caietanus ita dixit per transubstantiationem fieri, ut id quod erat panis incipiat esse Corpus Christi, ut asserat terminum à quo transubstantiationis esse id quod erat panis secundum rationem panis, & terminum ad quem esse id, quod erat panis, incipere esse Corpus Christi, ita ut terminus ad quem non sit Corpus Christi secundum se & absolute, sed totum hoc, nempe *Corpus Christi esse id quod erat panis*, quod supra Corpus Christi secundum se tantum addit denominationem quamdam extrinsecam.

Vasquez. Vasquez verò ubi suprà, Turrianus dub. 7. & alij partem negatiuam merito tradunt, & affirmatiuam Caietani merito reijciunt, non solum ut ipsi falsò attribuitur, sed etiam ut à nobis explicatur.

Et in primis dicta doctrina, ut Caietano attribuitur, nempe eandem entitatem, quæ erat panis, esse post consecrationem Corpus Christi, quo supponitur post consecrationem manere entitatem, quæ erat substantia panis, præterquam quod est contra Tridentinum sess. 13. can. 2. dum ait, fieri conuersionem totius substantiæ panis, manentibus dumtaxat accidentibus, etiam est contra rationem; quia impossibile est, eandem entitatem destrui ut terminum à quo, & manere ut terminum ad quem, non solum secundum rationem singularem, ut patet, sed neque secundum rationem communem in ea entitate inuentam, quia re aliqua destructa, necesse est omnem gradum, & omnem rationem in ea repertam destrui, quia nullus gradus, nullaque ratio eiusdem entitatis re ipsa distinguitur ab alio gradu, & ab alia ratione.

Deinde dicta doctrina Caietani, ut à nobis explicatur, etiam est falsa, quia ut explicatur à nobis pro termino ad quem transubstantiationis, non assignat Corpus Christi secundum se & absolute, sed Corpus Christi esse id quod erat panis, quod supra Corpus Christi secundum se, addit denominationem quamdam extrinsecam, quod esse falsum, ostendimus Difficultate v.

DIFFICULTAS IX.

In quo ergo consistat conuersio Eucharistica formaliter.

Concludimus ergo, conuersionem, seu transubstantiationem Eucharisticam (id est natu-

ram & essentiam ipsius) sitam esse formaliter in sola destinatione panis & vini in Corpus & Sanguinem Christi, seu quod idem est, in sola destinatione panis & vini, ut relata ad Corpus & Sanguinem Christi. Ita Vasquez disp. 181. cap. 11. & 12. & Turrianus dub. 8. & tradidisse videntur S. Thomas quest. 75. art. 4. & Scotus in 4. dist. 11. q. 1. §. *Quantum ad tertium*.

Pro huius autem maiori intelligentia obseruandum est Primò, ad rationem conuersionis tria esse necessaria: Primum est, quod extrema illius sint positiua, quia carentia nõ dicitur in rem positiuam conuerti, neque econtrà res positiua in carentiam. Secundum est, quod res, quæ conuertitur, desinat esse, quia quod in suo esse permanet, non dicitur in aliud conuerti; & in his duobus Theologi omnes conueniunt. Tertium ad conuersionem necessarium est, quod res, quæ conuertitur, desinat esse ex vi illius rei in quam conuertitur, ad quod necessaria est impossibilitas & pugna inter eas res, ita ut res, in quam fit conuersio, sit quasi formaliter expellens & destruens rem quæ desinit esse & conuertitur; aliàs nulla esset ratio, ob quam res quæ desinit esse, diceretur conuerti in illam aliam, & in eam transire, quia ad id non sufficit quod vnus Angelus annihilaretur à Deo in eo instanti, in quo crearet alterum, non diceretur in hunc alterum ille conuerti. Ita tamen necessaria est pugna seu impossibilitas inter ea, quorù vnum in aliud conuertitur, & cõsequenter connexio inter destinationem illius quod conuertitur, & inter illud in quod fit conuersio, ut non sit necessaria pugna & connexio physica & ex natura rei, qualis est in conuersione formali seu formarum, sed sufficit pugna & connexio quasi moralis, & ex modo operandi, ita ut si conuersio fiat media significatione & demonstratione verborum, ad eam sufficiat pugna & connexio proueniens termino à quo, & termino ad quem conuersionis ex significatione, quia pugna hæc & connexio sufficit, ut vnus terminus dicatur destrui ex vi alterius, prout significati & demonstrati, & relati ad veritatem, quam ea significatio & demonstratio exigit.

Secundò obseruandum est, ex vi significationis verborum consecrationis Corpus & Sanguinem Christi fieri præsentia accidentibus, seu speciebus panis & vini, & sub illis cõstitui, & etiam desinare esse substantiam panis & vini, quia aliter verba consecrationis nequeunt verificari, ac proinde de facto in consecratione reperiri duplicem mutationem, vel quasi mutationem, nempe productionem præsentia, aut modi quo Corpus & Sanguis Christi sunt præsentia sub speciebus, aut ipsis vniuntur, & est vera mutatio: & destinationem substantiæ panis & vini, quæ est quasi mutatio, & non rigorosa ex defectu subiecti, quod transseat ab vno termino in alterum.

Tertiò obseruandum est, hanc duplicem mutationem, vel quasi mutationem, v. g. positionem Corporis Christi sub speciebus panis, & destinationem substantiæ panis, potuisse fieri à Christo, & à Sacerdotibus ex Christi institutione, alijs verbis, nempe, *Sit hic Corpus meum, & non sit substantia panis*, tunc tamen, quamuis fierent duæ istæ mutationes, quæ modò sunt propositione illa categorica, *Hoc est Corpus meum*, non tamen fieri eodem modo, quia tunc Christus, vel Sacerdos non excluderet

cluderet substantiam panis demonstrando Corpus Christi sub speciebus, & illud sub eis statuendo, quia ex vna parte substantia Corporis Christi, & substantia panis non sunt impossibiles ex natura rei sub eisdem accidentibus, vt supra diximus, & ex altera parte verba illa consecrationis demonstrantia, aut significatio verborum consecrationis demonstrantium Corpus Christi sub speciebus panis, ad sui veritatem non exigit desitionem substantiae panis. Verba verò, quibus modò fit cōsecratio, & sunt duæ dictæ mutationes, nempe *Hoc est Corpus meum*, ita demonstrant Corpus Christi sub speciebus panis, vt ad sui veritatē exigant desitionem substantiae panis, quia substantia Corporis Christi non potest dicta propositione categorica demonstrari sub illis speciebus, si sub illis perseveret substantia panis, vt diximus Diffic. 11. vnde desitio substantiae panis fit ad exigentiam Corporis Christi, prout istis verbis demonstrati, quia Corpus Christi, prout eis verbis sub speciebus panis demonstratum, est impossibile cum substantia panis sub illis, & ita Sacerdos, statuendo verbis istis Corpus Christi sub speciebus panis, dicitur destruere substantiam panis.

Ex dictis facillè ostendi potest, in consecratione, v.g. Corporis Christi, veram & propriam conuersionem panis in Corpus Christi reperiri: quia sicut in naturalibus eo ipso, quod forma corrumpitur ad productionem vel introductionem alterius, dicitur conuerti in eam, ex vi cuius productionis vel introductionis corrumpitur, eodem modo in consecratione Corporis Christi panis dicitur conuerti in Corpus Christi, quia destructio panis fit à Deo ex vi Corporis, prout demonstrati sub speciebus panis, seu ad exigentiam Corporis, prout demonstrati sub illis, & non immediatè pro mera voluntate ipsius Dei, quia Corpus Christi (quamuis non ex natura rei, prout demonstratum tamen verbis consecrationis demonstratione relata ad veritatem, quam ea demonstratio ex institutione Christi exigit) est impossibile cum substantia panis sub speciebus ipsius panis, ac proinde cum ipsa in suo esse substantiali, quia absque miraculo nequit à suis accidentibus separata conseruari, & ita Deus ad exigentiam Corporis Christi, prout dicto modo demonstrati, & sic quasi moraliter impossibilis cum substantia panis, dicitur panem destruere, & consequenter eum in Corpus Christi conuerrere.

Ad dictam tamen pugnam seu impossibilitatem quasi moralem Corporis cum substantia panis requiritur in Corpore praesentia, aut modus existendi sub accidentibus panis, quia Corpus Christi non opponitur pani ex natura rei, sed tantum prout demonstratum sub accidentibus panis. Ad hanc autem demonstrationem requiritur dicta praesentia, aut vnio Corporis sub accidentibus panis, siue nouiter acquisita ex vi verborum, siue antiqua antea aliter à Deo facta non ex vi verborum consecrationis, quibus modò fit, quia haec antiqua praesentia, aut vnio etiam sufficit: quia quamuis Corpus Christi antea simul cum substantia panis esset praesens, aut vnium sub accidentibus; eo ipso quod verbis consecrationis demonstraretur, etiam fieret cōuersio panis in ipsum Corpus Christi, quia eo ipso, vt verba fierent vera, desineret substantia panis ad exigentiam Corporis Christi, prout demonstrati sub illis speciebus, vt verè de-

monstraretur. Est autem dicta praesentia aut vnio Corporis sub speciebus (siue noua siue antiqua) ad veritatem verborum requisita, non quia ipsa praesentia aut vnio secundum se significetur vel demonstretur verbis consecrationis, quia non significatur neque demonstratur nisi Corpus Christi secundum se, sed tantum requiritur tamquam conditio, vt Corpus possit sub illis demonstrari, quia si Corpus non esset praesens aut vnium sub illis, non posset sub eis demonstrari: vnde Corpus ipsum secundum se, & in suo esse substantiali est terminus pugnant, in quem dicitur panis conuerti, absque eo quod praesentia illa aut vnio intret rationem termini in quem fit conuersio.

His ergo suppositis, conclusio nostra probatur Primò, quia conuersio in nullo alio formaliter consistit, quam in transitu vnus rei in aliam; sed sola desitio, v.g. panis in Corpus Christi, est transitus panis in illud, ergo conuersio panis in Corpus Christi consistit formaliter in sola desitione panis in Corpus Christi, seu in desitione panis vt relata ad Corpus Christi.

In hac autem desitione panis in Corpus Christi, in qua formaliter consistit conuersio panis in illud, primò reperitur desitio ipsa panis, quæ est ipse transitus; secundò reperitur non-esse panis, ad quod desitio ipsa immediatè tēdit tamquam ad terminum ad quem; tertio reperitur Corpus Christi ad quod desitio illa panis tendit mediatè tamquam ad terminum ad quem impossibilem positiuè cum pane, qui est terminus à quo dictæ desitionis; & tandem quartò reperitur extrinseca denominatio, seu relatio, ratione cuius desitio panis dicitur desitio panis in Corpus Christi. Est autem denominatio hæc seu relatio quid rationis, vt potest proveniens, & conueniens desitioni panis ex pugna & oppositione quasi morali Corporis cum substantia panis sub accidentibus ipsius panis, proveniente Corpore & pani ex demonstratione Corporis sub accidentibus panis relata ad veritatem, quam verba consecrationis habere debent ob institutionem Christi.

Quando ergo dicimus, naturam & essentiam conuersionis panis in Corpus Christi consistere in sola desitione panis in Corpus Christi, seu in sola desitione panis prout relata ad Corpus Christi, ita intelligendum est, vt natura & essentia conuersionis coalescat ex desitione ipsa (quia absque hac nequit esse transitus, in quo essentia conuersionis consistit) & ex relatione ipsa, seu ex respectu & connotatione ad Corpus Christi, quia absque hac relatione & connotatione desitio panis non est desitio in Corpus Christi, neque transitus in illud, sed tantum est desitio panis, ad eum modum quo productio termini ad quem non dicitur mutatio, nisi vt relata ad terminum à quo, & vt eum respiciens & connotans, quia aliter productio termini ad quem non est transitus subiecti ab vno termino in alterum, in quo essentia mutationis consistit, & ita natura mutationis coalescit ex productione termini producti, quem productio ipsa intrinsecè respicit, & ex connotatione & relatione extrinsecè ad terminum à quo ipsi productioni extrinsecè superaddita.

Ex quo constat, conuersionem panis in Corpus Christi non tantum terminari ad Corpus Christi, sed etiam ad non-esse panis, quia scilicet conuersio hæc coalescit ex desitione panis, quæ im-

mediate & quasi intrinsecè & essentialiter respicit non-esse panis, & ex dicta connotatione seu relatione ad Corpus Christi superaddita desitioni panis, ratione cuius desitio panis, quæ intrinsecè fit in non-esse panis, etiam dicitur fieri in Corpus Christi: & quia desitio tendens ad non-esse panis, est prior, & supponitur ad relationem illam ad Corpus Christi, & hæc relatio præsupponit desitionem, & ipsi superadditur, idèd conuersio primario terminatur ad non-esse panis, & secundario ad Corpus Christi, quamuis etiam per se, & quasi essentialiter. Imò non solum conuersio, sed etiam desitio ipsa non tantum primario & intrinsecè terminatur ad non-esse panis, sed etiam secundario ad Corpus Christi, quamuis solum extrinsecè ratione dictæ relationis ipsi desitioni superaddita & extrinsecè. Nihilominus tamen conuersio Eucharistica simpliciter & absolute dicitur fieri in Corpus Christi, & ad illud terminari, nõ verò ad non-esse panis, tum quia dicta relatio ad Corpus Christi est quasi forma, & ratio formalis conuersionis vltimò cõplens & perficiens conuersionem, quia ante relationem desitio panis in suo respectu intrinsecò, & in sua relatione intrinseca ad non-esse panis sistens, nondum est neque dicitur conuersio, quamuis sit pars essentialis, quasi materialis illius; tum etiam, quia desitio ipsa & relatio ipsi superaddita & superueniens, ex quibus rota essentia conuersionis completur, respiciunt Corpus Christi, quia dicta relatio est formaliter respectus ad Corpus Christi, & desitio ipsa illud respicit, quamuis secundario, & quasi extrinsecè ratione dictæ relationis ipsi superaddita, & ipsi conuenientis, ex eo quod desitio fiat ex vi Corporis Christi, prout demonstrati sub speciebus panis. Et quamuis positio Corporis Christi sub speciebus, quæ de facto reperitur (quia ante consecrationem non supponitur præsens sub illis, nec eis vnium, vt verè posset) sit prior desitione panis, quia panis desinit, ex vi Corporis prout sub speciebus demonstrati, ad quod de facto requiritur positio Corporis sub illis, quia hæc duo efficiuntur media significatione verborum, quibus primario & expresse significatur & demonstratur Corpus Christi sub speciebus, & desitio substantiæ panis non nisi implicite ex eo solum, quod est necessaria ad veritatem verborum; nihilominus dicta positio Corporis Christi non intrat conuersionem ipsam dictis verbis factam, sed tantum intrant dicta desitio & dicta relatio extrinseca, quia rem conuerti in aliam, directe loquendo tantum est in eam desinere & transire, in quo non includitur dicta positio (imò neque per se ad illam pertinet, quamuis per accidens de facto requiratur tam quàm conditio) sed tantum dicta desitio & dicta relatio desitionis ad Corpus Christi.

Deinde conclusio nostra (nempe, conuersionem Eucharisticam, v. g. panis in Corpus Christi, sufficienter consistere in desitione panis in Corpus Christi, seu prout relata ad Corpus Christi) probatur, quia ad veritatem verborum consecrationis sufficit desitio panis facta in Corpus Christi: ergo id sufficit ad conuersionem seu transubstantiationem Eucharisticam, & non est aliud assignandum. Consequentia patet, quia Ecclesia & Tridentinum ex nullo alio, quàm ex veritate verborum consecrationis, conuersionem Eucharisticam deduxerunt.

Quod si respondeas Primò, Ecclesiam & Tri-

dentinum non deduxisse conuersionem Eucharisticam ex sola veritate verborum consecrationis, sed tamquam notum supposuisse, in Eucharistia fieri conuersionem, quæ sit magis conformis naturis rerum, dum non sit contra veritatem verborum: modus autem conuersionis magis conformis naturis rerum est, vt fiat per conseruationem Corporis Christi sub speciebus. Sed contra hanc responsionem est primò, quod sit aperte contra Tridentinum, dum ait, Ecclesiam sibi semper persuasum habuisse, in Eucharistia fieri conuersionem totius substantiæ panis in Corpus Christi, quia Christus verè dixit, Corpus suum esse quod sub speciebus panis offerebat: ergo ex sola veritate, & non aliunde, Ecclesia & Tridentinum dictam conuersionem deduxerunt. Secundò contra eandem responsionem est, quod modus conuersionis à nobis assignatus, præterquam quod est sufficiens ad veritatem verborum, etiam est magis facilis & connaturalis, quàm alij, quia pauciora inuoluit miracula: imò soli conuersioni à nobis assignatæ conuenit vera ratio conuersionis quæ sita est in desitione vnius in aliud, non verò eis actionibus, neq; alijs rebus quæ assignantur ab alijs Doctoribus.

Quod si secundò respondeas, Ecclesiam & Tridentinum ex veritate verborum non collegisse conuersionem substantialem, sed conuersionem substantiæ in substantiam, & ita eam appellasse transubstantiationem, & non conuersionem substantialem, & ad hanc, quæ necessariò concedenda & admittenda est in Ecclesia, & non fuit deducta ab Ecclesia neque à Tridentino, necessariam esse productionem substantialem. Contra hanc responsionem est Primò, quod ad mysterium Eucharistiæ sufficit, fateri & admittere conuersionem substantiæ in substantiam, quæ dicatur transubstantiatio, & Ecclesia nullum alium modum conuersionis docuit, neque agnouit. Secundò, quod conuersio substantiæ in substantiam, consistens in desitione vnius in aliam (qualem diximus esse conuersionem Eucharisticam) debet substantialis appellari, quia terminus à quo, & terminus ad quem, illius sunt termini substantiales, & absque dubio appellata est substantialis à Tridentino, dum ab ipso appellata est transubstantiatio, quia id nomen transubstantiationis appellatur.

Quod si tertio respondeas, Ecclesiam & Tridentinum collegisse transubstantiationem Eucharisticam ex veritate verborum, sed non ex veritate speculatiua, quia verba hæc possent esse speculatiue vera, absque eo quod fieret aut facta fuisset conuersio, vt contingeret si Deus ante prolationem verborum posuisset Corpus Christi sub speciebus panis, & destruxisset substantiam panis, vel eam ab illis speciebus separasset, sed ex veritate practica, quia verba efficiunt quod significant; ergo vi verborum consecrationis Corpus Christi, quod illis significatur, reipsa producit: ergo in ipsius productione consistit dicta conuersio, quia hæc ex veritate practica verborum deducitur. Contra hanc responsionem est, quod quamuis conuersio Eucharistica non deduceretur ex veritate speculatiua verborum, sed tantum ex practica & factiua, sed non deduceretur ex veritate factiua quorumcumque, sed tantum eorum, quæ, præsupposita antiqua productione Corporis Christi, necessaria sunt ad eorum veritatem. Hæc autem necessaria tantum sunt, desitio substantiæ panis, & positio Corporis

ris Christi sub speciebus panis; præsertim quòd falsum est, Ecclesiam & Tridentinum non deduxisse conuersionem Eucharisticam ex veritate speculatiua: quia hæc tantum est propriè & absolute veritas; & quæ in responsione dicitur veritas practica, non tam est veritas, quàm significatio. Deducitur autem conuersio Eucharistica ex dicta veritate speculatiua, quamuis aliàs absq; conuersione poruerint verba esse speculatiue vera, quia Ecclesia & Tridentinum vt notum supponunt, ante prolationem verborum non fuisse facta duo illa miracula, positionem videlicet Corporis Christi sub speciebus panis, & destructionem substantiæ panis, sed potius fieri vi significationis verborum. Deducitur autem conuersio Eucharistica ex veritate speculatiua à posteriori, & ex significatione à priori, quia significatio est prior, & causa conuersionis & veritas est posterior, & quali effectus conuersionis.

Quòd si Quartò respondeas, ex veritate verborum consecrationis colligi positionem Corporis Christi sub speciebus panis, ad quam necessaria est noua productio Corporis Christi sub speciebus, quia Corpus Christi præsupponitur existens in celo, & idem Corpus nequit in nouo loco poni perseverans, aut existens in alio, absque noua productione illius Corporis, ac proinde ex veritate verborum consecrationis deduci eam nouam productionem, & in ea consistere conuersionem Eucharisticam. Contra hanc responsionem est, quòd ad positionem Corporis Christi sub dictis speciebus, quamuis existentis in celo, & existentis sub alijs speciebus panis, non est necessaria noua productio Corporis Christi sub illis, quia sufficit productio nouæ præsentiae, aut noui modi vnionis Corporis cum speciebus, vt dicemus Difficul. xi.

Id autem, quòd dictum est de conuersione Eucharistica, nempe consistere in desitione panis & vini, & in relatione extrinseca, seu rationis ipsius desitionis ad Corpus & ad Sanguinem Christi, eadem proportionem dicendū est de conuersione naturali, quòd scilicet non consistat in productione, neque in inductione rei aut formæ rei in quam fit conuersio (quamuis ad conuersionem naturalem per se pertineat eadem proportio, qua terminus ad quem ipsius, quia ipsa productio aut inductio est causaliter desitio termini ad quem) sed tantum in desitione rei quæ conuertitur & desinit esse, & in relatione extrinseca, seu rationis ad rem, in quam fit desitio & conuersio, ratione cuius relationis dicitur in eam rem desinere & transire. Et quamuis dicta relatio, qua vltimò completur conuersio, tam Eucharistica quàm naturalis, sit rationis, nihilominus conuersio absolute & simpliciter dicitur realis, & esse à parte rei, ex eo quòd materiale ipsius relationis, & fundamentum est à parte rei: sicut ob eandem rationem Sacramenta dicuntur realia, & esse à parte rei, quamuis ratio formalis, qua vltimò complentur, sit significatio Sacramentalis, quæ est quid rationis.

Ex dictis constat, conuersionem Eucharisticam non esse propriè mutationem, quia desitio panis & vini, in qua consistit, non est propriè mutatio, quia ipsi desitioni deficit subiectum, quòd possit aliter se habere nunc quàm prius, & transire à termino à quo ad terminum ad quem, in quo consistit vera & propria ratio mutationis.

DIFFICULTAS X.

Quomodo Corpus & Sanguis Christi possint enuntiari de pane & vino ratione conuersionis Eucharisticae.

Conueniunt Theologi, propositiones, in quibus vimur verbo conuersionis & transitus, vt quando dicimus, *Panis conuertitur*, aut *transit in Corpus Christi*, esse veras & proprias, vt ex suprà dictis patet.

Est tamen difficultas circa duo genera propositionum, quarum aliæ sunt in quibus reperitur Verbum *Fio*, & aliæ in quibus reperitur Verbum *Sum*. Supponimus autem, propositiones prioris generis, in quibus reperitur Verbum *Fio*, solere duobus modis enuntiari: vno modo, quando Corpus Christi dicitur de pane cum Præpositione *ex* aut *de*, vt quando dicimus, *Ex pane*, aut *de pane fit Corpus Christi*; altero modo absque Præpositione in nominatiuo, vt quando dicimus, *Panis fit Corpus Christi*.

Hoc ergo supposito, circa hoc prius genus propositionum S. Thomas quest. 75. art. 8. Sotus in 4. s. Thomas. dist. 9. q. 2. art. 8. & Henriquez Quodlib. 9. q. 9. do. Sotus. cent, dictas propositiones, in quibus reperitur Præpositio *ex*, esse veras & proprias, quia Præpositio *ex* tantum denotat habitudinem termini à quo, & panis verè est terminus à quo conuersionis Eucharisticae: eas verò propositiones, in quibus reperitur Præpositio *de*, esse improprias, quia Præpositio *de* denotat causam constitutiuam, constitutiuam autem in transmutationibus attenditur penes subiectum commune utriusque termino, quòd non reperitur in conuersione Eucharistica. Et ideò dicti Doctores aduertunt, similes propositiones apud Patres inuentas ita explicandas esse, vt Præpositio *de* non denotet habitudinem subiecti communis, sed termini à quo.

Alexander 4. par. q. 10. memb. 6. art. 2. Gabriel in 4. dist. 11. q. 1. art. 3. dub. 1. & Ledesma 1. par. 4. Gabriel. q. 16. art. 18. docent, omnes dictas propositiones, tam eas in quibus reperitur Præpositio *ex*, quàm eas in quibus reperitur Præpositio *de*, esse in rigore & secundum proprietatem veras, quia utraque dicta Præpositio vtrius modo accipi possit, secundum proprietatem nempe, & prout dicit habitudinem termini à quo, & prout dicit habitudinem subiecti communis.

Vasquez verò disp. 181. num. 154. docet, & merito, omnes dictas propositiones, tam eas in quibus reperitur Præpositio *ex*, quàm eas in quibus reperitur Præpositio *de*, non esse in rigore veras, sed tantum in sensu improprio, non ratione dictarum Propositionum *ex* & *de*, quia utraque Præpositio vtrius dicto modo accipi potest secundum proprietatem, sed ratione Verbi *Fio*, quia hoc Verbum nequit in dictis propositionibus actionem Corporis Christi significare, quam tantum Verbum *Fio* propriè significat, sed tantum successionem Corporis Christi, vel additionem illius, quam Verbum *Fio* improprie significat. Et ideò quando in Patribus inueniuntur, explicandæ sunt in hoc sano sensu, quamuis improprio.

Circa alias propositiones, in quibus etiam reperitur Verbum *Fio*, & Corpus Christi dicitur de pane

pane in nominatio, ut quando dicimus, *Panis sit corpus Christi*, Bonaventura in 4. dist. 11. par. 1. distinctionis, art. unico, q. 6. docet, illas esse in rigore & proprie veras, & concedendas, quia Verbum *Fio* etiam significat transitum, & panis verè & proprie transit in Corpus Christi.

Alexand. S. Thomas, Gabriel, Sotus, Ledesma, Valquez. Alexander verò, S. Thomas, Gabriel, Sotus, Ledesma, Valquez. docent, non esse veras in rigore, & secundum proprietatem, & meritò: quia ut aliquid proprie dicatur fieri aliud, necessarium est quod sit subiectum commune utrique termino transmutationis: & idèd quamvis in Patribus reperiantur, explicandæ sunt in sano sensu, quamvis improprio, ita ut Verbum *Fio* significet transitum & conversionem. Addit Gabriel, & non immeritò, quod ut aliquid dicatur proprie fieri aliud, necessarium sit quod subiectum commune utrique termino sit completum & totale. Et idèd non est verum secundum proprietatem, quod semen fiat homo, benè tamen, quod calidum fiat frigidum.

Circa posterius genus propositionum, in quibus reperitur Verbum *Sum*, ut quando dicimus, *Panis erit Corpus Christi*, & *id quod erat panis, est Corpus Christi*, Alexander, Valquez, & communiter Theologi docent, illas esse in rigore & secundum proprietatem falsas, & meritò: quia ut ex se patet, panis, aut id quod est panis, nūquam erit Corpus Christi. In Confessione verò Berengarii approbata in Concilio Romano sub Nicolao II. & relata à Gratiano in can. *Ego Berengarius*, de Consecratione, dist. 2. ubi dicitur, panem & vinum post consecrationem non solum esse Sacramentum, sed etiam Corpus & Sanguinem Christi, Verbum *Sum*, ut relatum ad Sacramentum, quod convenit pani & vino ratione suorum accidentium, seu suarum specierum, sumitur proprie pro *esse*, & ut refertur ad Corpus & Sanguinem Christi, sumitur improprie pro *transire*, quod convenit pani & vino ratione propriæ substantiæ, ut etiam diximus Difficultate 11. ubi confessionem Berengarii latius exposuimus.

DIFFICULTAS XI.

Utrum Corpus Christi, in celo aut in alio loco existens, possit esse sub speciebus panis simul cum substantia panis.

Bonavent. Capreol. Marsil. Ferrarier. Bonaventura in 4. distin. 11. 1. parte, dist. 13. art. 10. q. 3. Capreolus q. 1. art. 3. Marsilius in 4. q. 8. & Ferrarieris 4. contra Gentes c. 63. docent, Corpus Christi ante consecrationem in celo, aut in loco alio existens, si ibi perseveret, non posse constitui sub speciebus panis, nisi destructa substantia panis, & in Corpus Christi conversa; quia existimant, corpus antea in loco existens, non posse incipere esse ubi antea non erat, nisi vel deferendo antiquum locum, vel per conversionem alterius substantiæ in alio loco existentis in ipsum: ergo Corpus Christi perseverans in celo, aut in alio loco, & eum non deferens, nequit fieri præfens speciebus panis, nisi propria substantia panis destruat, & convertatur in Corpus Christi.

Scotus. Durandus. Richardus. Sotus. Caietanus. Suárez. Valquez. Scotus verò in 4. dist. 10. Durandus dist. 11. q. 1. Richardus art. 1. q. 1. Sotus dist. 9. quæst. 2. art. 2. Caietanus quæst. 75. art. 1. Suárez disp. 49. & Valquez disp. 182. docent, Corpus Christi in celo, aut in alio loco existens, & in eo perseverans,

posse fieri præfens saltem Sacramentaliter sub speciebus panis, substantia propria panis sub ip-
tis perseverante; & meritò: quia nulla in eo apparet contradictio seu repugnantia. Quia si id repugnaret, maximè vel, quia repugnat, Corpus Christi existens & perseverans circumscriptivè in celo, vel in alio loco fieri simul præfens in alio, vel quia repugnat, duas substantias esse simul præfentes in eodem loco; vel quia specialiter repugnat, substantiam alienam fieri simul præfentem accidentibus, quibus propria substantia sit & perseveret præfens. Sed nullum horum trium repugnat: ergo. Et in primis, non repugnat, Corpus Christi existens & perseverans circumscriptivè in celo, vel in alio loco, fieri simul præfens in alio saltem Sacramentaliter, quia de facto existens & perseverans circumscriptivè in celo, sit Sacramentaliter præfens quantitativè & alijs accidentibus panis existentibus in terra. Deinde non repugnat, duas substantias esse simul præfentes in eodem loco, quia id etiam circumscriptivè contingit in natiuitate Christi ex Virgine, in qua corpus Christi fuit penetratum cum corpore Virginis, & in Ascensione Christi ad celos, in qua corpus Christi fuit penetratum cum illis. Et tandem non repugnat, substantiam alienam fieri simul præfentem accidentibus, quibus propria substantia sit & perseveret præfens, quia nullo firmo fundamento dici potest, substantiam alienam corpoream non posse fieri à Deo præfentem accidentibus alienis, quibus substantia propria sit & perseveret præfens, quia hoc nullo firmo fundamento negari potest, eo ipso quod substantia aliena & propria possint esse simul præfentes in eodem loco, ut esse possunt, quia eo ipso substantia aliena, si alias non maneat sensibilis ratione suorum accidentium, erit occultata sub accidentibus alterius substantiæ.

Addimus, Corpus Christi non solum posse fieri præfens sub speciebus panis, perseverante sub illis substantia panis, sed etiam ea perseverante posse eis vniri, quia potest à Deo illis vniri tamquam purum extremum non sustentans illa, quia sic nulla erit impossibilitas propriæ, & substantiæ Corporis Christi, quia si ex vnione substantiæ Corporis Christi ad accidentia aliena panis aliqua impossibilitas proveniret, ex eò maximè esset, quod accidentia illa eo ipso sustentarentur, & sufficienter à substantia Corporis Christi, & nullo modo à propria; ac proinde separaretur ab illis propria, & vnio destrueretur. Quod autem Corpus Christi possit illis vniri, negari non potest: quia etiam Angelus vnitur corpori, quod est difficilius, quia ambo sunt entia per se existents, & vnum spirituale, & alterum materiale. Quod verò possit illis vniri ut purum extremum non sustentans illa, probatur exemplo Angeli, qui vnitur corpori ut purum extremum non sustentans illud: & etiam ratione, quia repugnat, quod illa sustentet materialiter, seu in genere causæ materialis; quia repugnat, quod aliena substantia sit causa materialis alienorum accidentium, quia hæc sua natura tantum respiciunt propriam substantiam ut causam materiale, quia ab ea sola in eo genere dependent, & etiam repugnat, quod illa sustentet efficienter, seu in genere causæ efficientis, quia repugnat, alienam substantiam adhuc ut instrumentum efficienter conferuare accidentia aliena extra subiectum. Et quamvis Corpus Christi vnitum accidentibus panis,

panis posset ut causa materialis illa sustentare, etiam posset substantia panis illa materialiter sustentare utramque substantiam, nempe Corporis Christi & panis partialiter concurrente suo passivo concursu, seu sua partiali passione.

Vnde Corpus Christi potuit fieri præsens, & uniti accidentibus panis, perseverante substantia panis sub illis, ac proinde substantia panis non definit esse ex vi presentie & unionis Corporis Christi sub illis, sed tantum ex vi Corporis Christi prout demonstrati verbis consecrationis ob incompossibilitatem moralem provenientem illis ex his verbis tamquam ex instrumento morali.

Ad rationem ergo aduersariorum constat, corpus antea in loco existens, posse à Deo constitui ubi antea non erat, absque eo quod deserat locum antiquum, & absque eo quod altera substantia in alio loco existens in ipsum conuertatur.

Observandum est, ut optime Vasquez, Corpus Christi de facto non fieri præsens, & unitum speciebus panis actione aliqua substantiali, quia Corpus Christi producatur aut conferretur, quia per eam tantum potest produci substantia Corporis Christi, & non etiam modus aliquis præsentiæ & unionis cum speciebus panis, quia talis modus debet actione aliqua distincta produci, cum sit entitas distincta à substantia Corporis Christi. Modus ergo præsentiæ & unionis, quo Corpus Christi fit præsens & unitum speciebus, producitur alia actione distincta: quia quamvis de facto sit necessaria ad conuersionem panis in Corpus Christi, in ea tamen non consistit conuersio, neque per se pertinet ad illam; est autem de facto necessaria tamquam conditio ad conuersionem, ut Corpus Christi, quod de facto ante consecrationem non est præsens speciebus panis, neque illis unitum, fiat præsens & unitum, ut sic possit demonstrari. Vnde substantia panis non destruitur ex vi positionis Corporis Christi sub illis, sed ex vi Corporis ut demonstrati sub speciebus.

DIFFICULTAS XII.

Utrum panis & vinum in conuersione Eucharistica annihilentur.

EX dictis constat, post consecrationem nihil substantiæ panis & vini manere, sed tantum ipsorum accidentia: superest tamen difficultas, An definitio substantiæ ipsorum sit annihilatio.

Scotus.
Mator.
Ocham.
Gabriel.
Angelus.

Scotus Quodlib. 20. art. 3. & in 4. dist. 11. q. 4. Maior q. 1. Ocham in 4. q. 6. dub. 7. Gabriel in can. lect. 40. & 41. & Angelus v. Eucharistia 1. n. 3. docent, definitionem substantiæ panis & vini in Eucharistia esse annihilationem, quia substantia panis & substantia vini ita definiunt, ut nihil ipsarum remaneat, quamuis maneant ipsarum accidentia; ergo definitio earum est annihilatio, quia ad nihil ipsarum terminatur. Et confirmatur, quia si substantia panis & substantia vini, quæ fuerunt sub accidentibus, reproducerentur secundum se totas, verè crearentur, quamuis ad ipsarum reproductionem præsupponerentur earum accidentia: ergo e contra definitio earum secundum se totas erit annihilatio, quamuis remaneant earum accidentia.

S. Thomas.
Caietanus.
Suarez.
Vasquez.
Becanus.

S. Thomas verò, Caietanus, & recentiores Thomistæ q. 7. art. 3. Suarez disp. 50. sect. 7. Vasquez disp. 183. Becanus c. 18. q. 5. Adamus q. 4. dub. 3. &

communiter Theologi docent, definitionem substantiæ panis & vini non esse annihilationem, & merito: quia definitio substantiæ panis & vini non tendit in purum nihil, quia ita tendit in nihil substantiæ panis & vini, ut etiam tendat & per se, quamuis secundario, in Corpus & in Sanguinem Christi, quia substantia panis & vini ita definit primario in nihil sui, ut etiam per se, quamuis secundario, definit in Corpus & Sanguinem Christi, quia definit ex vi Corporis & Sanguinis prout demonstrati, ob oppositionem & pugnam quasi moralem inter illa, ipsis provenientem ex verbis consecrationis, quæ sunt instrumentum morale. Quod autem in aliud definit, & conuertitur, quamvis in nihil sui, non dicitur omnino & purè annihilari, seu in nihilum redigi: quia quod sic tendit in nihil sui, ut etiam tendat in aliud ob quod in illud aliud conuertitur, non dicitur absolute & purè annihilari; & definitio rei, quæ tendit in aliquid, quamvis etiam tendat in nihil ipsius rei quæ definit esse, non potest absolute & omnino dici annihilatio, sed conuersio: quod autem in aliud conuertitur, non dicitur omnino perire & in nihilum redigi, quia dicitur quodammodo manere in eo in quod conuertitur.

Ex quo constat ad rationem Scoti. Ad confirmationem verò concedimus, quod si tota substantia panis & vini reproduceretur sub speciebus, crearetur, quia tota illa ratione materiæ primæ, ex qua fieret forma, fieret ex nihilo: quia quod accidentia illius præsupponerentur, non obstarat creationi illius, quia ex una parte reproductio illius non tenderet in accidentia, & ex altera parte accidentia non veniunt in considerationem in productione substantiæ, quia non pertinet ad esse illius, ob quod substantia aliqua potest creari; quamvis eius accidentia non creentur, sed de eius potentia educantur. Et ob hanc rationem definitio panis & vini non definit esse annihilatio, quia remaneant ipsorum accidentia, sed quia ita tendit in nihil substantiæ ipsorum, ut etiam tendat in aliquid, quavis alienum. Ad confirmationem ergo in forma concedendum est Antecedens, & neganda Cōsequencia, quia definitio panis & vini non definit esse annihilatio, quia remaneant eorum accidentia, sed quia etiam tendit in aliquid, quavis alienum, nempe in Corpus Christi.

DIFFICULTAS XIII.

Utrum quælibet res creata possit totaliter in quamlibet aliam rem creatam conuerti.

Durandus in 4. dist. 11. q. 2. & 3. docet, nullam substantiam creatam integram seu totalem posse in aliam conuerti, quia definitio totius substantiæ integræ est annihilatio; ergo nequit esse conuersio.

Scotus in 4. dist. 11. q. 2. Caietanus & recentiores Thomistæ q. 7. art. 4. docent, quamlibet substantiam creatam integram posse conuerti in quamlibet aliam creatam, quia non est maior ratio ob quam tota substantia panis conuertatur in Corpus Christi, & tota substantia vini in eius Sanguinem, quam quælibet alia substantia creata integra in quamlibet aliam, quia in alijs non reperitur peculiaris aliqua repugnantia.

Paludanus verò in 4. distinct. 11. quæst. 3. & Paludanus Vasquez disput. 184. cap. 2. docent, & merito, Vasquez. non quamlibet substantiam integram posse conuerti

ueri in aliam, posse tamen aliquas in alias, imò in quamlibet.

Pro huius autem conclusionis explicatione & probatione reuocandum est in memoriam Primò, ad conuersionem requiri connexionem inter definitionem rei quæ conuertitur, & inter rem in quam fit conuersio: ad connexionem autem inter illas requiritur, vt esse rei, in quam fit conuersio, sit ita pugnans & impossibile siue moraliter siue physice cum esse rei quæ conuertitur, vt hæc verè desinat esse in rerum natura, ex vi alterius rei in quam conuertitur.

Secundò in memoriam reuocandum est, inter substantias integras non posse esse pugnam physicam in esse substantiali ipsarum, quia physice & ex natura rei quælibet substantia integra potest simul cum quolibet alia produci, & esse, & permanere; neque posse inter illas pugnam aliquam ex sola voluntate Dei immediatè prouenire, neque ex alio capite, nisi ex vi significationis verborum, ex qua nequit alio modo inter illas esse pugna, nisi media enuntiatione demonstratiua illius substantiæ, in quam facienda est conuersio, ratione accidentium sensibilium substantiæ quæ conuertenda est, ita demonstrando sub accidentibus sensibilibus huius substantiæ alteram substantiā in quam fit conuersio, vna indiuidua & categorica enuntiatione non significata expressè definitione substantiæ quæ conuertenda est, vt eo ipso, quasi secundariò res conuertenda debeat desinare esse, quia sub accidentibus sensibilibus ipsius nequeat substantia aliena enuntiatione illa demonstrari, nisi absit propria.

His ergo suppositis, probatur, substantiam creatam spiritualement non posse in aliam, neque spiritualement neque corporealem, conuerti, quia substantia spiritualis non pendet in suo esse à suis accidentibus spiritualibus, quia ab illis separata potest naturaliter & absque miraculo conseruari; & ita, quamuis quælibet alia substantia integra posset sub illis ad intellectum demonstrari enuntiatione categorica, propria tamen substantia non desineret esse ex vi illius demonstrationis, sed tantum separaretur à suis accidentibus; ergo non conuertetur, quia quod non desinit esse, non conuertitur.

Quòd si respondeas, conuersionem posse fieri non tantum enuntiatione demonstratiua, sed etiam Verbo *Fio*, aut *conuerto*, dicendo, *Panis fiat Corpus*, aut *Panis conuertatur in Corpus Christi*. Contra hanc responsionem est, quòd quamuis vtrius oratione dicta speculatiue denotetur connexio & pugna ad conuersionem requisita, quia vnum fieri aliud, aut in aliud conuerti, illas denotat, neutra tamen oratio sua significatione potest (quamuis ex institutione Christi veritatem exigeret) efficere, quòd vna substantia, prout significata in ea oratione, sit causa vt alia substantia in eam desinat esse; quia non ita significat vnā, vt ad exigentiam talis significationis, vt euadat vera, fiat desinitio alterius, quia hoc tantum fieri potest oratione categorica demonstratiua, quia per hanc substantia illa in quam fit conuersio, ita demonstratur, vt ad veritatem demonstrationis ipsius substantiæ necessaria sit desinitio alterius, quamuis desinitio hæc non significetur expressè: quia qui sic demonstrat, dicitur faciendo vnum, vel demonstrando vnum, destruere aliud; qui verò dicit, *Panis fiat Corpus Christi*, aut *Panis conuertatur in*

Corpus Christi, non dicitur destruere vnum faciēdo, vel significando aliud, ac proinde vt vera fiant orationes istæ, debet subsequi conuersio, quæ fiat enuntiatione demonstratiua, quia nequit conuersio aliter fieri.

Deinde probatur, substantiam creatam corporealem integram seu totalem posse totaliter conuerti in quamlibet aliam creatam, siue corporealem siue spiritualement. Et in primis posse in aliam corporealem totaliter conuerti, constat in Eucharistia, in qua substantia panis & vini totaliter conuertitur in Corpus & Sanguinem Christi, vt semper sensit Ecclesia, & definit Tridentinum sess. 13. cap. 4. Trid. Vnde sententia Durandi sustineri nequit, & fundamentum ipsius inane est, vt constat ex Difficultate præcedenti. Et id declaratur simul & probatur, quia ex vna parte substantia corporalis potest ita fieri præsens, aut vniri accidentibus sensibilibus alterius substantiæ corporalis, vt possit sub illis enuntiatione categorica demonstrari, sicut Corpus Christi sub accidentibus panis, & Sanguis Christi sub accidentibus vini; & ex altera parte substantia illa altera, sub cuius accidentibus sensibilibus demonstratur, non potest non desinare esse, secluso miraculo, à suis accidentibus separata.

Quòd verò substantia corporalis creata integra possit in spiritualement conuerti, probatur, quia ex vna parte etiam substantia spiritualis potest ita fieri præsens, aut vniri accidentibus sensibilibus substantiæ corporalis totalis, vt possit sub illis propositione categorica demonstrari, vt etiam contingit Corpori Christi in Eucharistia, quamuis existenti modo quasi spirituali; & ex altera parte substantia illa corporalis, sub cuius accidentibus substantia spiritualis demonstrari potest, debet desinare esse ad exigentiam substantiæ spiritualis prout demonstratur, quia ex eo contrahit pugnam quandam quasi moralem, ratione cuius debet à suis accidentibus separari, sine quibus nequit naturaliter conseruari.

Boëtius verò lib. de Duabus naturis, & Augustinus lib. 7. de Genesi ad lit. cap. 12. dum dicunt, *Agg. corpus non posse conuerti in substantiam incorpoream*, loquuntur non de conuersione totali, de qua nos loquimur, sed tantum de conuersione formali, in qua manet subiectum commune utriusque extremo, vt eos exponunt Maior in 4. dist. 11. q. 1. Maior & Vasquez num. 18.

Ad rationem ergo pro Scoto & Caietano constat, peculiarem esse repugnantiam in eo quòd substantia spiritualis conuertatur in aliam, siue spiritualement siue corporealem, non tamen in eo quòd corporalis conuertatur in aliam corporealem, imò & in spiritualement.

DIFFICULTAS XIV.

Vtrum creatura possit conuerti in Deum.

Supponimus, in quo omnes conueniunt, Deum non posse conuerti in creaturam, quia nequit desinare esse; & quòd conuertitur, desinit esse in id in quòd conuertitur.

Hoc ergo supposito, circa difficultatem non desunt qui doceant, creaturam posse conuerti in Deum

Deum (quibus faveat Caietanus q. 2. art. 1. §. *Circa illam*) quia Deus est præsens quibuscumque accidentibus; ergo poterit demonstrari sub illis, etiam ad sensum sub accidentibus sensibilibus; ergo substantia illa, sub cuius accidentibus potest Deus demonstrari, poterit in Deum converteri, quia ad veritatem illius demonstrationis requiritur seperatio illius substantiæ à suis accidentibus, & consequenter destructio illius, quia substantia saltem materialis pendet in conservari à suis accidentibus.

Secutus in 4. dist. 11. Vasquez disp. 184. Suarez disp. 50. sect. 10. Egidius q. 75. art. 4. & communiter Theologi docent, nullam creaturam posse in Deum converteri, & merito: quia si ea conversio facienda esset, maximè media enuntiatione demonstrationis categorica, demonstrando Deum ratione sui sub accidentibus illius substantiæ, quæ convertenda esset in ipsum. Deus autem ratione sui sub nullius substantiæ accidentibus potest demonstrari, quia ratione sui sub nullius substantiæ accidentibus est contentus & occultatus, sed generaliter est in illis eminentiori quodam & infinito modo, & non sub illis, sicut nec sub aliis rebus, in quibus etiam est generaliter modo prædicto: & demonstratio alicuius sub accidentibus requirit peculiarem modum existendi sub illis, Præsentia tamen, qua Deus est præsens in omnibus accidentibus, sicut generaliter in omnibus rebus, non sufficit, ut possit sub illis demonstrari nominaliter (nisi tantum in illis adverbialiter dicendo, *hic*, id est in hoc loco, aut in hac re, *est Deus*) aliàs sufficeret, ut quado propria substantia est sub illis, possemus nominaliter copulativè dicere, *hic est panis & Deus*, quod tamen est falsum. Ex quo constat ad rationem adversariorum.

Addimus, quòd quamvis Christus, aut Sacerdos ex institutione Christi, consecraret panem his verbis, *Hoc est Corpus meum* Desiccatum, non fieret conversio in Deum, non solum tamquam in terminum adequatum, ut patet, quia etiam fieret in Corpus, sed neque tamquam in terminum inadequatum, seu partialem: quia quamvis in eo casu Divinitas esset ex vi verborum cum Corpore existente sub speciebus, non tamen esset tamquam pars termini destruentis substantiæ panis, sed esset tamquam extremum unitum Corpori illam destruenti, quia solum Corpus ratione sui demonstraretur illis verbis, & ex vi illorum esset specialiter sub illis; Divinitas autem quamvis esset specialiter sub illis, quia est hypostaticè unita ipsi Corpori sub illis esistenti, non tamen esset sub illis specialiter ratione sui, sed tantum ratione Corporis cui est unita; imò non esset sub illis ratione Corporis tamquam pars intrans intrinsecè in id quod est specialiter sub illis, sed tantum tamquam extremum corpori unitum, quod non intrat in illud, quia illis verbis non demonstratur directè, sed tantum indirectè, tamquam extremum & connotatum; ac proinde ex vi eorum verborum tantum esset sub speciebus tamquam extremum coniunctum ipsi Corpori destruenti substantiam panis, & non esset sub illis, tamquam pars termini destruentis. Si verò Christus, vel Sacerdos ex institutione Christi, consecraret panem his verbis, *Hoc est Corpus meum vivum*, in eo casu fieret conversio etiam in animam, tamquam in terminum partialem; quia anima esset pars eius quod demonstraretur directè, & destrueret panem,

nempe pars Corporis viui, & demonstraretur tamquam pars illius, ac proinde partialiter destrueret panem.

DIFFICULTAS XV.

Utrum sit possibilis conversio formalis, & etiam materialis.

Circa prius supponimus, conversionem formalem esse transitum, quo una forma transit in alteram in eodè subiecto communi utrique formæ, quia transitus quo una forma transit in alteram absque subiecto communi, non esset formalis (nisi ad summum materialiter) quia tunc forma, quæ non esset in subiecto, non haberet statum formæ.

Hoc ergo supposito, conveniunt Theologi, conversionem formalem, non solum substantialem, sed etiam accidentalem, esse possibilem, & quotidie sæpissimè fieri; quia sæpissimè una forma, tam substantialis quam accidentalis, transit in alteram in eodè subiecto. Ad conversionem autem formalem requiritur Primò subiectum utrique formæ commune, ob rationem dictam, & ob rationem statim dicendam. Secundò requiritur, quòd forma, quæ convertitur, definat esse, ob rationem sæpè repetitam; ex cuius defectu anima rationalis non convertitur in formam cadaveris. Tertio requiritur oppositio & pugna inter ipsas formas, ut ea, quæ convertitur, definat esse ex vi alterius in quam convertitur; ad quam pugnam requiritur subiectum utrique formæ commune, quia formæ non sunt secundum se impossibiles, sed tantum in ordine ad subiectum.

Circa conversionem materialem unius, videlicet materiæ primæ in alteram materiam primam sub eadem forma, Vasquez disp. 184. cap. 10. docet, esse impossibilem: quia quamvis una materia prima possit alteri succedere sub eadem forma, materia tamen, cui altera succederet sub illa eadem forma, quamvis in ea non introduceretur nova forma, & consequenter definiret esse, non tamen definirer ex vi materiæ succedentis ut impossibilem, sed ad summum ex vi novæ informationis, qua materia succedens informaretur, quia eo ipso cessaret antiqua informatio, qua materia, cui altera succedit, informabatur, & maneret absque forma, absque qua materia illa non posset conservari.

Suarez verò disp. 50. sect. 10. & Egidius art. 4. dub. 4. docent esse possibilem, & merito: quia fieri potest à Deo, quòd una materia subijciatur seu supponatur eidem formæ, cui altera materia erat subiecta seu supposita, absque eo quòd in materia antea subiecta formæ inducatur nova forma. In hoc autem casu materia antea subiecta definirer esse ex vi alterius materiæ de novo subiectæ, tamquam impossibilis sub eadè forma, quia utraq; materia in sufficienter informaretur una forma, sicut una forma prout informans subiectum, est impossibilis cum altera eidem subiectum informante, & vi sua illam destruit, quia una materia insufficienter sustentat duas formas simul informantes. Ex quo constat ad rationem in oppositum.

Sed an conversio hæc materialis fieri possit media demonstratione, sub controversia est. Circa quam aliqui partem negativam absolute tuerentur, quia accidentia sensibilia, sub quibus materia

A a prima

prima deberet demonstrari, non subieciuntur in ipsa materia prima, ac proinde non potest sub illis demonstrari. Alij verò partem affirmatiuam absolute tradunt, & merito: quia ex vna parte sensibilia accidentia in materia prima immediate subieciuntur, ac proinde potest sub illis demonstrari: & ex altera parte vna materia prima demonstrata sub accidentibus alterius materie primæ, pugnat cum

hac altera materia prima, sub quibus illa demonstratur, quia illa est aliena his accidentibus individualibus, ac proinde debet abesse propria materia prima, ut possit aliena absolute demonstrari, & consequenter debet corrumpi, quia absque eis accidentibus nequit naturaliter conservari, quia tunc naturaliter non potest alia accidentia accipere sub quibus conservetur.

DISPUTATIO V.

De modo quo Christus est in Eucharistia.

DIFFICULTAS I.

Utrum totus Christus sit in Eucharistia sub qualibet specie.

X Lutherani, qui verum Corpus & Sanguinem Christi in Eucharistia admittunt, sunt qui existimant, non esse totum Christum sub qualibet specie, sed sub speciebus panis esse tantum Corpus, & sub speciebus vini esse tantum Sanguinem, quia sub speciebus tantum est id quod verbis consecrationis significatur, quia id solis verbis consecrationis efficitur: verbis autem consecrationis panis tantum significatur corpus, & verbis consecrationis vini tantum significatur Sanguis; ergo.

Conueniunt tamen Catholici, totum Christum esse sub qualibet specie. Ita definitur in Concilio Constantiensi sess. 13. & ab Eugenio IV. in suo Decreto fidei, & in Tridentino sess. 13. & sess. 21. cap. 3.

Et id etiam tradunt Patres, & in primis Andreas Apostolus, qui (ut scribunt Presbyteri Achaie in Vita ipsius) dicebat in altari Agnum immaculatum immolari, & post ipsius manducationem integrum & viuum perseverare: quod etiam exprimitur vel supponunt Cyrillus Ierosolymitanus Catechesi 4. Ambrosius lib. de Iis qui initiantur, cap. 9. Augustinus in Psalms. 33. Cyrillus Alexandrinus lib. 4. in Ioann. cap. 17. & id clare exprimitur in can. *Singuli*. de Consecratione, dist. 2.

Cyrillus
Ierosol.
Ambros.
August.
Cyrillus
Alexand.

Et ratione probatur: quia sub speciebus panis est Corpus Christi, quia id expresse significatur verbis consecrationis panis; & sub speciebus vini est Sanguis Christi, quia id significatur expresse verbis consecrationis vini; ergo sub speciebus panis, sub quibus est Corpus Christi, etiam sunt anima & corpus, & diuinitas, personalitas Verbi, & vnio hypostatica, quia nunc omnia hæc sunt re ipsa coniuncta & vnita corpori, & sub speciebus vini, sub quibus est Sanguis, etiam sunt corpus, anima, diuinitas, personalitas Verbi, & vnio hypostatica, quia omnia hæc nunc sunt coniuncta, & vnita Sanguini. Vbi autem est aliquid cui coniuncta sunt alia, etiam sunt necessario illa alia, quoties illud aliquid non latius patet quam illa alia: corpus autem, anima, & sanguis ita adequatè coniunguntur, ut nullum eorum latius pateat quam alia. & quamuis diuinitas & personalitas Verbi latius pateat quam Corpus & Sanguis Christi, & vnio ob quod Verbum potest esse vbi non sunt Corpus & Sanguis, & vnio; ac Corpus, & Sanguis, & vnio

non latius patet, quam diuinitas & personalitas Verbi, & idem vbicumque est Corpus aut Sanguis aut vnio, etiam necessario est diuinitas & personalitas Verbi.

Ex dictis deducitur, sub qualibet specie Sacramentali esse non tantum Corpus & Sanguinem Christi, & vnionem hypostaticam, sed etiam alios humores, & spiritus vitales & animales, & omnia alia quæ ad consistentiam & integritatem & perfectionem humanitatis Christi pertinent, & modo sunt in Christo in celo, ut præputium; imò & quæ non pertinent ad illam, si aliæ re ipsa sunt coniuncta cum partibus humanitatis.

Ad rationem ergo hæreticorum responderemus, quod quamuis verbis consecrationis Corpus tantum aut Sanguis tantum expresse significatur, & idem Corpus tantum aut Sanguis tantum sit per se, & quasi directè, & ex vi verborum, sub speciebus nihilominus eo ipso omnia alia sunt etiam, & constituantur sub illis per accidens, & per concomitantiam, & quasi indirectè, cum Corpore aut Sanguine Christi, quia sunt ipsis realiter coniuncta, & cum ipsis realiter connexa, aut saltem humanitatem integritatem.

DIFFICULTAS II.

Quid Christi sit sub qualibet specie ex vi verborum, & quid per concomitantiam.

Supponimus, in quo contra Lutheranos & alios hæreticos, etiam ex illis qui verum Corpus & Sanguinem Christi admittunt in Eucharistia, Theologi constanter & vnanimiter conueniunt, nempe, in Eucharistia quædam esse ex vi Sacramenti, seu ex vi verborum, quædam verò ex vi naturalis connexionis & concomitantia; quam distinctionem admittit Tridentinum sess. 13. cap. 3. & merito: quia quædam ponuntur in Eucharistia, quia expresse significantur demonstratiue verbis consecrationis, quia ad eorum verborum virtutem posicio illorum requiritur; quædam verò alia tantum ponuntur, quia sunt realiter connexa & coniuncta cum eis, quæ ex vi significationis verborum ponuntur: ergo in Eucharistia quædam sunt ex vi verborum, quædam verò alia ex vi connexionis & concomitantia.

Hoc ergo supposito, circa difficultatem conueniunt Theologi, sub speciebus panis ex vi verborum, ac proinde per se & quasi directè, esse tantum Corpus Christi, animam verò, Sanguinem, diuinitatem, personalitatem Verbi, & vnionem

hypo-